

Aanvraag windpark Steenergie Geel

Steenergie Blauw BV
Oevers 15
8331VC Steenwijk

T 0521 20 20 14
E Info@steenergie.com

W steenergie.com
KVK 88065243

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Initiatiefnemer	3
1.2	Planvoornemen	3
1.3	Project achtergrond	3
1.4	Maatschappelijk belang, participatie en lokaal eigendom	4
2	Project Windpark Steenergie Geel Groot Verlaat	5
2.1	Voorgeschiedenis	5
2.2	Ligging projectgebied	5
2.3	Huidige omgevingsplan	6
3	Verwachte procedure	11
3.1	Bevoegd gezag	11
3.2	MER-procedure	11
3.3	Vergunningen	11
4.	Beleid	13
4.1	Rijksbeleid	13
4.2	Provinciaal beleid Overijssel	13
4.3	RES regio West-Overijssel	16
4.4	Gemeentelijk beleid	16
5	Ruimtelijke analyse	17
5.1	Inleiding	17
5.2	Geluid en slagschaduw	18
5.3	Onderzoek	19
5.4	Externe veiligheid	21
5.5	Ecologie	22
5.6	Waterveiligheid	26
5.6	Vliegeveiligheid	27
5.7	Cultuurhistorie en archeologie	28
5.8	Conclusie: beschikbare fysieke ruimte	30
6	Landschappelijke inpassing	31
6.1	Inleiding	31
6.2	Landschappelijke analyse	31
6.3	Resulterende opstelling	32
7	Participatie	34
7.1	Procesparticipatie	34
7.2	Financiële compensatie en participatie	36
7.3	Conformereren aan omgevingsfonds gedragscode WoL	38
8	Afspraken grondeigenaren	39
	BIJLAGE 1: Landschappelijke analyse	40
	BIJLAGE 2: 22-0804 Ecologische risicoanalyse zoekgebied windpark Geel	47

1 Inleiding

1.1 Initiatiefnemer

De energiecoöperatie Steenergie (hierna genoemd: initiatiefnemer) heeft het voornemen om in de provincie Overijssel, specifiek de gemeente Steenwijkerland, een windpark te gaan realiseren.

Met dit initiatief wil de energiecoöperatie zich toewijden aan de energietransitie en zich bovendien inzetten voor de lokale gemeenschap. De initiatiefnemer heeft dit verzoek (in samenwerking met Pondera) opgesteld en ingediend in de overtuiging dat lokale samenwerking de sleutel is tot duurzame ontwikkeling. De initiatiefnemer streeft daarbij naar een project dat niet alleen lokaal opgewekte, groene energie oplevert, maar ook lokale betrokkenheid en welvaart stimuleert.

1.2 Planvoornemen

Het voornemen richt zich op de ruimte die beschikbaar is nabij industrieterrein Groot Verlaat (zie ruimtelijke analyse in Hoofdstuk 5). Specifiek beoogt de initiatiefnemer in het gebied de ontwikkeling van een windpark met 4 windturbines, waarmee ca 28,8 MW aan vermogen voor windenergie wordt gerealiseerd. Hiermee wordt de RES behoefte van de gemeente Steenwijkerland volledig afgedekt voor de periode 2030.

De initiatiefnemer heeft het voornemen de gehele voorbereiding, realisatie en exploitatie van het windpark maar ook de bijbehorende civiele en landschapswerkzaamheden op zich te nemen. Het voornemen is dan ook dat de energie-coöperatie ('EC') voor 100% eigenaar wordt van het park, waarbij eventueel de mogelijkheid wordt opengehouden dat 50% van de aandelen in andere handen komt. In dit verzoek wordt uitgegaan van 100% eigendom voor de lokale EC.

De insteek is om het ontwerp voor het park ook in verdere stappen in overleg met de (leden van de) coöperatie, de andere energiecoöperaties in Steenwijkerland, de omwonenden, de grondeigenaren, belangenorganisaties, natuurorganisaties, gemeente en provincie op te stellen. Zo ontstaat een plan met een bijzondere balans tussen de productie van groene stroom, biodiversiteit en landschap. Hiermee ontstaat een volwaardige invulling van de drie duurzame P's: 'People, Planet, Prosperity'.

1.3 Project achtergrond

Zowel in de windladder (2021) als in de Omgevingsverordening (2022) die beide door de provincie Overijssel zijn opgesteld, zijn voorkeursgebieden aangewezen voor de ontwikkeling van windenergie. Het zoekgebied dat in onderhavige principeverzoek wordt gepresenteerd, valt niet binnen een van deze voorkeursgebieden maar is wel een van de potentiële windenergiegebieden die de provincie heeft aangewezen. Wat ons betreft is er rond het industriegebied Groot Verlaat een belangrijk aandachtspunt gezien de aanwezigheid van NNN-gebieden. In het verzoek worden daarnaast de gestelde indieningsvereisten zoals opgenomen in het Provinciaal Programma Energie (PPE) gevolgd.

1.4 Maatschappelijk belang, participatie en lokaal eigendom

De initiatiefnemer zet in op lokaal eigenaarschap. Realisatie van dit project in volledig lokaal eigendom zorgt ervoor dat niet alleen de lasten, maar ook de lusten binnen de gemeenschapsgrenzen blijven. Het initiatief betreft niet alleen het opwekken van groene energie, maar ook het versterken van lokale en economische voordelen. Een aantal belangrijke kenmerken voor dit project zijn dan de volgende:

- De initiatiefnemer hanteert een bottom-up aanpak. Deze aanpak bevordert de lokale betrokkenheid en zorgt voor draagvlak binnen de gemeenschap. Dit versterkt niet alleen de uitvoering van het project, maar bevordert ook sociale cohesie en het verantwoordelijkheidsgevoel.
- Daarnaast borgt de initiatiefnemer de actieve betrokkenheid van de grondeigenaren in het gebied aansluitend aan het industriegebied Groot Verlaat. Na een eerste gesprekrunde blijkt dat deze partijen niet alleen geïnteresseerd zijn in hun grond in te zetten ten behoeve van het project, maar ook bereid zijn om samen te werken met de gezamenlijke coöperatie. Dit zorgt voor een sterke basis van lokale steun. Daarnaast kan dit veel conflicten die ontstaan wanneer grondeigenaren buiten het besluitvormingsproces worden gehouden voorkomen.
- De grondeigenaren hebben samenwerkingsovereenkomst ondertekend in verband met windenergie met de coöperatie. Eén grondeigenaar een afspraak met een specifieke ontwikkelaar maar is bereid mee te werken aan dit initiatief. Hiermee wordt de unieke kans geboden om een project te ontwikkelen dat lokaal en gemeenschapsgericht is. Dit staat in contrast met andere projecten met grootschalige duurzame energie, waar grondeigenaren vaak al in een vroeg stadium vastzitten aan langlopende afspraken met commerciële partijen die vaak lastig aan te passen zijn.
- Dit project, met als doelstelling lokale groene energieproductie met 100% lokaal eigendom, sluit aan bij de ambities van het Nationaal Klimaatakkoord en de ambitie van de Gemeente Steenwijkerland. Deze aanpak bevordert niet alleen grotere participatie en acceptatie binnen de lokale gemeenschap, maar versterkt ook de betrokkenheid van alle betrokken lokale partijen. Hierbij nemen de energiecoöperaties de rol van lokale investeerders op zich, wat de lokale verankering van het project verder onderstreept.
- Dit project zoekt aansluiting bij het Manifest dat is opgesteld als initiatief vanuit het gebied. Dit manifest geeft een toekomstrichting vanuit het Provinciaal Programma Landelijk Gebied. Binnen dat proces wordt het initiatief verder vormgegeven.

2 Project Windpark Steenergie Geel Groot Verlaat

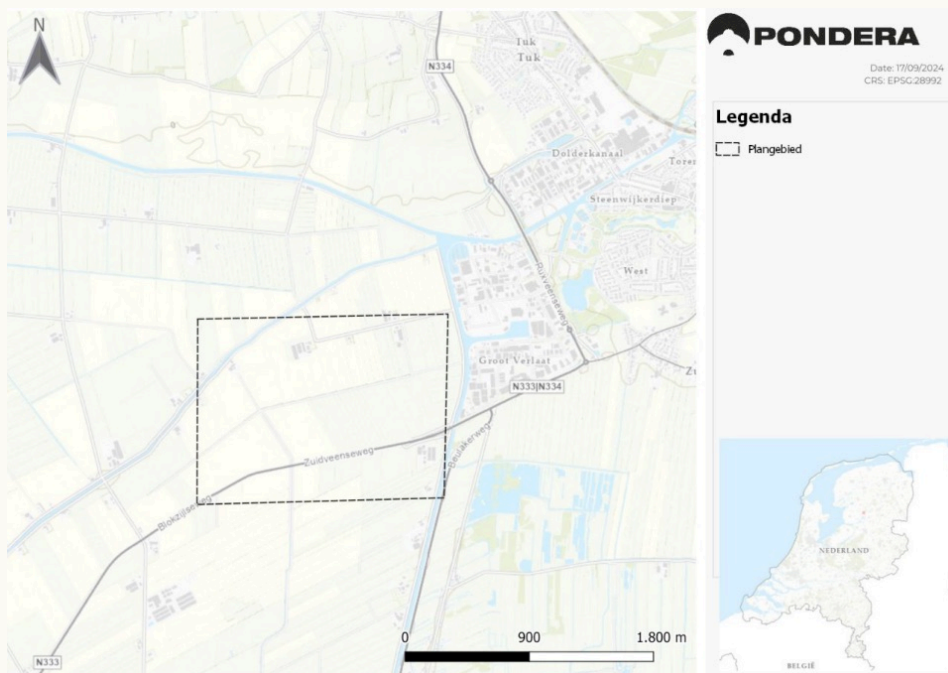
2.1 Voorgeschiedenis

De initiatiefnemer is sinds 2021 bezig met de voorbereidingen van een windpark in de polder nabij het industrieterrein Groot Verlaat. Op grond van gemeentelijk en provinciaal beleid waren de mogelijkheden in eerste instantie beperkt en leek een project onhaalbaar. Zo is er vanuit de gemeente eerst ingestoken op alleen zon op land om aan de RES-opgave te voldoen. Vervolgens zijn deze mogelijkheden verruimd en kwam windenergie weer in zicht. Helaas viel het gebied volgens het windbeleid van de provincie binnen het zgn. cluster 4 van de windladder. Hierdoor was de mogelijkheid om als clustergebied in aanmerking te komen niet mogelijk. Het nieuwe beleid van de provincie geeft met de juiste onderbouwing op gebied van o.a. landschap, ecologie en hinder meer ruimte om wind op land te realiseren, zeker nabij industrieterreinen. Vanwege deze ontwikkeling heeft de initiatiefnemer het plan nu verder uitgewerkt en ligt dit principeverzoek voor.

2.2 Ligging projectgebied

Het projectgebied is gelegen in het centrum van de gemeente Steenwijkerland, zie Figuur 2.1. Het betreft een poldergebied met hoofdzakelijk een agrarische bestemming. De polder is gelegen ten noordoosten van Nationaal Park Weerribben-Wieden. Het projectgebied wordt begrensd door de Jan van Nassauweg (westzijde) en de Beulakerweg/ N334 (oostzijde) en de Thijssengracht (zuidzijde). Aan de noordzijde ligt de begrenzing circa 500 meter boven de Blokzijlseweg, ter hoogte van een watergang.

Figuur 2.1 ligging projectgebied

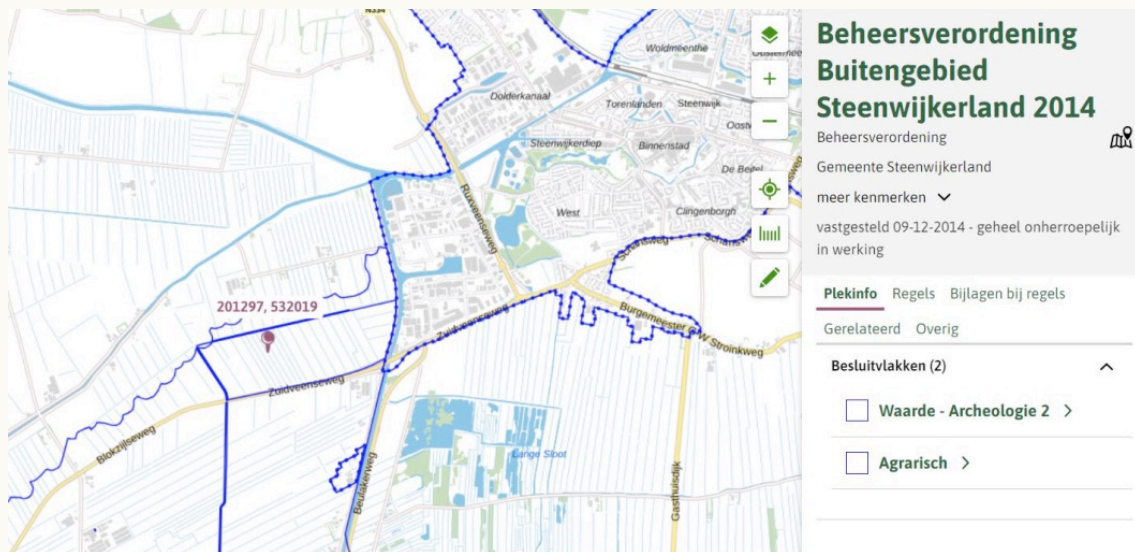
Het gebied is vanuit het provinciale beleid aangegeven als ‘windpotentiegebied 136’. Het gebied is een breed, uitgestrekt gebied met circa 3 kilometer aan potentiële ruimte voor windturbines.

Het tracé van de benodigde ondergrondse kabels van de inkoopstations naar het hoogspanningsnet zal zoveel mogelijk de bestaande infrastructuur (d.w.z. (water-) wegen) volgen, waarbij een zo kort mogelijk tracé wordt nagestreefd. Het tracé wordt bepaald, waarbij eigendomsgrenzen, het bundelingsprincipe en de lengte van het tracé in acht genomen worden. In de vervolgfase van het project wordt onderzocht om aan te sluiten op het industrieterrein van Steenwijk opdat de energie-opwek gecombineerd kan worden met het verbruik ervan bij de industriële afnemers op dit industrieterrein.

2.3 Huidige omgevingsplan

2.3.1 Aanwezige besluitvakken

In deze sectie wordt onderzocht of het initiatief ruimtelijk mogelijk is binnen het geldende Omgevingsplan.

Figuur 2.2. uitsnede Omgevingsplan Steenwijkerland

Conform het “Omgevingsplan gemeente Steenwijkerland” geldt er op de planlocatie een “Beheersverordening Buitengebied Steenwijkerland 2014”. Uit die Beheersverordening volgt dat er twee zogenaamde ‘besluitvlakken’ aanwezig zijn binnen het gebied:

- Agrarisch met waarden
- Waarde – Archeologie 2

Het besluitvlak ‘Waarde – Archeologie 2’ is slechts op enkele plaatsen aanwezig. (De voor ‘Waarde - Archeologie 2’ aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming van archeologische waarden).

Artikel 6. Agrarisch met waarden

6.1 Bestemmingsbeschrijving

De voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. agrarisch bedrijfsmatig gebruik;
- b. agrarisch hobbymatig gebruik;
- c. bescherming, instandhouding en versterking van de aanwezige natuurlijke en/of landschappelijk waarden;
- d. instandhouding, versterking en ontwikkeling van natuur- en landschapselementen, zoals houtopstanden, houtwallen, houtsingels, sloten, beken, waterlopen en overige waterpartijen, water- en oevervegetaties;
- e. instandhouding, versterking en ontwikkeling van de aanwezige natuurlijke en/of ecologische waarden, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'ecologische waarde';
- f. een kampeerterrein, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'recreatie';
- g. groepskamperen, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie - groepskamperen';
- h. een ijsbaan, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'ijsbaan';
- i. recreatie, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'recreatie';
- j. uitsluitend een kruidentuin voor natuurgeneeskunde, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'tuin';

6.1.2 Dubbelbestemmingen en aanduidingen

Voor zover de gronden tevens zijn gelegen binnen de aangewezen dubbelbestemmingen en aanduidingen zijn mede de desbetreffende regels van toepassing, met inachtneming van de voorrangregels uit

artikel 46.1.

6.2 Bouwregels

Op de voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden mogen geen bouwwerken, of gebouw geen gebouw zijnde (op een aantal, niet relevante uitzonderingen na).

6.2.1 Gebouwen

Op de voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd, met uitzondering van:

- a. bestaande gebouwen, met dien verstande dat de bouwhoogte maximaal de bestaande bouwhoogte bedraagt;
- b. één gebouw ten behoeve van de ijsbaan, uitsluitend ter plaatse van de aanduiding 'ijsbaan', met dien verstande dat:
 1. de goothoogte van het gebouw maximaal 3,50 meter bedraagt;
 2. de bouwhoogte van het gebouw maximaal 8,00 meter bedraagt;
 3. de oppervlakte van het gebouw maximaal 75 m² bedraagt.

6.2.2 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Op de voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden mogen geen bouwwerken, geen gebouw zijnde worden gebouwd, met uitzondering van:

- a. omheiningen en/of erfafscheidingen, uitsluitend in de vorm van draadomheiningen en/of draaderafscheidingen, met dien verstande dat de hoogte maximaal 1 meter bedraagt;
- b. voerderruiven, drinkbakken en/of picknickplaatsen, met dien verstande dat de bouwhoogte maximaal 1,50 meter bedraagt;
- c. bouwwerken, geen gebouw zijnde ten behoeve van het instandhouden, versterken en/of ontwikkelen van de in artikel 6.1 genoemde natuur- en landschapselementen, met dien verstande dat de bouwhoogte maximaal 2 meter bedraagt;
- d. bestaande bouwwerken, geen gebouw zijnde, met dien verstande dat de bouwhoogte maximaal de bestaande bouwhoogte bedraagt.

6.3 Afwijken van bouwregels

Het bevoegd gezag kan (onder voorwaarden) een omgevingsvergunning verlenen voor het afwijken van het bepaalde in artikel 6.2.1 en 6.2.2 ten aanzien van teeltondersteunende voorzieningen.

6.4 Specifieke gebruiksregels

6.4.1 Strijdig gebruik

Onder gebruiken of laten gebruiken in strijd met de beheersverordening wordt in ieder geval verstaan het gebruik van gronden en bouwwerken voor en/of als:

het plaatsen van onderkomens en/of kampeermiddelen, van al dan niet afgedankte voer- en vaartuigen, van wagens, geschikt en bestemd voor de uitoefening van handel;

6.5 Afwijken van de gebruiksregels

Afwijken van de gebruiksregels ten behoeve van minicampings:

Het bevoegd gezag kan een omgevingsvergunning verlenen voor afwijking van het bepaalde in artikel 6.4.1, ten behoeve van een minicamping, met dien verstande dat:

- a. het aantal minicampings binnen de gemeente niet meer dan 50 bedraagt;

6.6 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

Het is [in het huidige omgevingsplan voorheen bestemmingsplan] verboden op of in de voor 'Agrarisch met waarden' aangewezen gronden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, en/of werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanleggen, verharderen of verwijderen van wegen, paden of parkeergelegenheden en het aanbrengen of verwijderen van andere oppervlakteverhardingen, met dien verstande, dat ter plaatse van de aanduiding 'ecologische waarde' voor het aanleggen van containervelden geen vergunning kan worden verleend;
- b. het scheuren van grasland en/of rietland;
- c. het aanbrengen van (bovengrondse) leidingen, constructies, installaties en apparatuur;
- d. het verrichten van exploitatieboringen;
- e. het graven, verbreden, uitdiepen, dempen en/of verleggen van watergangen;
- f. het wijzigen van de bodemstructuur, het ontginnen, bodemverlagen of afgraven, ophogen en/of egaliseren van de bodem met meer dan 0,20 meter;

Artikel 38. Waarde – Archeologie 2

38.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn, behalve voor andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de bescherming van archeologische waarden.

38.2 Bouwregels

Voor aanvragen om een omgevingsvergunning voor het bouwen van bouwwerken met een oppervlakte groter dan 2.500 m² wanneer deze zich bevindt buiten de bebouwde kom, dient door de aanvrager een aanvullend en/of definitief archeologisch rapport te worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

- a. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld en
- b. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard of gedocumenteerd, dan wel:
- c. in voldoende mate is aangegeven dat de archeologische waarden van de gronden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad, dan wel niet (meer) aanwezig zijn.

38.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

38.1.1 Vergunningplicht

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Waarde - Archeologie 2' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, en/of werkzaamheden uit te voeren:

- a. het ophogen, afgraven (ook ten behoeve van het verwijderen van bestaande funderingen) woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden, alsmede het vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren en het aanleggen van drainage;
- b. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
- c. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, of communicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur;

Voor zover de ingreep dieper gaat dan 50 cm beneden het maaiveld en een grotere oppervlakte dan 2.500 m² beslaat, wanneer deze zich bevindt buiten de bebouwde kom.

Het bepaalde in artikel 38.3.1 is niet van toepassing, indien:

- a. door middel van een aanvullend en/of definitief archeologisch onderzoek naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is aangegeven dat de archeologische waarden van de gronden niet onevenredig worden of kunnen worden geschaad, dan wel niet (meer) aanwezig zijn;
- b. het gaat om onderhouds- en vervangingswerkzaamheden van bestaande bestratingen en beplantingen en werkzaamheden binnen bestaande tracés van kabels en leidingen;
- c. werken of werkzaamheden, welke op het tijdstip van inwerkingtreding van de beheersverordening in uitvoering zijn dan wel krachtens een voor dat tijdstip verleende (omgevings)vergunning/ontheffing mogen worden uitgevoerd.
- d. de werken en werkzaamheden worden verricht in het kader van een aanvullend of definitief archeologisch onderzoek.

2.3.1 Conclusie

Als we kijken naar het vigerende Omgevingsplan, dan concluderen we:

- Het door ons beoogde lokaal gedragen windenergieproject past niet binnen huidige bestemming 'Agrarisch met waarden'
- Het Project overschrijdt waarschijnlijk normen uit 'Waarde – Archeologie 2'

Het afwijken van het omgevingsplan is noodzakelijk om de beoogde ontwikkeling ruimtelijk te kunnen inpassen. In hoofdstuk 5 wordt gemotiveerd dat het mogelijk is om af te wijken en alsnog te voldoen aan de eis van een goede ruimtelijke ordening.

3 Verwachte procedure

3.1 Bevoegd gezag

Het windenergieproject past dus niet in het geldende omgevingsplan (zoals hiervoor is uitgewerkt in paragraaf 2.3), waardoor een ruimtelijke procedure noodzakelijk is.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet (Ow) in werking getreden. Onder de Ow is de provincie bij windparken van 5 – 100 MW het bevoegd gezag. Wanneer de provincie bevoegd gezag is, wordt onder de Ow voor het bouwen en exploiteren van een windpark de procedure van het projectbesluit (=projectprocedure) doorlopen. In de Omgevingswet is opgenomen dat deze bevoegdheid kan worden overgedragen aan de gemeenteraad indien deze hiermee instemt en de projectprocedure gevolgd wordt (artikel 5.55 Ow). Indien de provincie het bevoegde gezag behoudt, dan kan de gemeente wel participeren in de besluitvorming maar heeft de gemeente geen instemmingsrecht. Op dit moment gaat men er van uit dat de provincie het bevoegd gezag is.

Daarom verzoekt de initiatiefnemer, middels dit principeverzoek, de provincie Overijssel om medewerking te verlenen aan de ruimtelijke procedure voor inpassing van toekomstig Windpark Steenergie Geel te Giethoorn.

3.2 MER-procedure

In afdeling 16.4 van de Omgevingswet is de wetgeving rond de milieueffectrapportage uitgewerkt. Daarnaast is in Bijlage V bij het Omgevingsbesluit vastgelegd welke activiteiten mer-plichtig en mer- beoordelingsplichtig zijn. In geval van een mer-plicht wordt direct een milieueffectrapport opgesteld. Een mer-beoordelingsplicht houdt in dat het bevoegd gezag beoordeelt of het opstellen van een MER noodzakelijk is.

Voor windparken geldt onder de Omgevingswet dat de oprichting, wijziging of uitbreiding van windparken met drie of meer windturbines mer-beoordelingsplichtig is. De oprichting, wijziging of uitbreiding van een windpark van twintig windturbines of meer is mer-plichtig.¹

Aangezien het voornemen van Windpark Steenergie Geel te Giethoorn bestaat uit een windpark van meer dan drie windturbines, geldt in ieder geval een mer-beoordelingsplicht. De initiatiefnemer wil met het bevoegd gezag afstemmen of de voorkeur gaat naar een mer-beoordeling of naar een project mer procedure.

3.3 Vergunningen

Zoals gezegd past het project ruimtelijk gezien niet in het geldende omgevingsplan en is daarom een projectbesluit onder de Ow nodig wanneer de provincie bevoegd gezag wordt. In aanvulling op dit ruimtelijke deel geldt dat er activiteiten worden uitgevoerd die vergunningsplichtig zijn. De volgende vergunningen moeten voor het beoogde project worden aangevraagd onder de Ow:

¹ Artikel 16.43, eerste lid, aanhef en onder b Omgevingswet juncto. artikel 11.6 lid 2 en bijlage V onder C2 Omgevingsbesluit.

- Omgevingsvergunning Bouwactiviteit;
- Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit;

En mogelijk ook:

- Omgevingsvergunning Natura2000 activiteit;
- Omgevingsvergunning Wateractiviteit;
- Omgevingsvergunning Milieubelastende activiteit.

Het voorbereiden van bovenstaande vergunningen gebeurt [wat ons betreft] parallel met de projectprocedure opdat de zienswijze en beroepstermijnen gecoördineerd kunnen verlopen.

In het kader van het thema participatie zoekt de initiatiefnemer gedurende het voorbereidings- en vergunningetraject contact met omwonenden en belanghebbenden. De initiatiefnemer zet zich continue in om aandacht aan participatie te schenken en draagvlak bij omwonenden te vergroten. Naast deze procesparticipatie wordt ook de mogelijkheid voor financiële participatie geboden (zie hoofdstuk 7 Participatie).

4. Beleid

4.1 Rijksbeleid

Nationaal Klimaatakkoord (2019)

Om de doelen te halen die in het Klimaatakkoord van Parijs zijn afgesproken heeft Nederland gewerkt aan een nationaal Klimaatakkoord. In het Klimaatakkoord, onder regie van het kabinet destijds, maken bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden concrete afspraken over de maatregelen waarmee de CO₂-uitstoot in Nederland gehalveerd kan worden. Op 28 juni 2019 is het definitieve Klimaatakkoord door het Kabinet gepresenteerd aan de Tweede Kamer. Het centrale doel van het Klimaatakkoord is het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met ten minste 49% in 2030 ten opzichte van 1990. De verschillende sectoren (zoals gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie, elektriciteit, landbouw en landgebruik) hebben hier hun eigen taak en rol in om dit doel in gezamenlijkheid te bereiken.

Voor wat betreft het thema 'electriciteit' zijn afspraken geformuleerd die ertoe moeten leiden dat in 2030 meer dan 70% van de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare bronnen komt. Een belangrijk doel is derhalve het vergroten van de productie van hernieuwbare energie. De omschakeling heeft impact op onze leefomgeving. Gemeenten en provincies hebben hierin, onder meer via de aanpak van de Regionale Energie Strategieën (RES), een belangrijke rol. Daarbij steunt het kabinet de mogelijkheid voor bewoners om te kunnen participeren in lokale energieprojecten.

De productie van hernieuwbare energie moet verviervoudigen. Concreet wordt hierbij gestreefd naar het opschalen van de elektriciteitsproductie uit hernieuwbare bronnen tot 84 TWh (terawattuur). De productie van wind op zee moet worden uitgebreid, maar tegelijkertijd ook de productie zon en wind op land. In de hoofdlijnen van het nationaal Klimaatakkoord staat als doel beschreven dat in 2030 via windenergie en zonne-energie op land 35 TWh dient te worden gerealiseerd.

4.2 Provinciaal beleid Overijssel

De provincie Overijssel heeft ruimtelijk beleid vastgesteld voor de plaatsing van toekomstige windturbines. Het beleid is vastgelegd in de Omgevingsvisie- en verordening en geldt als toetsingskader voor de ontwikkeling van windenergie. Zeer recent (mei 2024) heeft de provincie in samenspraak met lokale overheden en RES-overleggen een kaart uitgebracht met zoekgebieden per regio en/of gemeente specifiek met daarin het aantal gewenste windturbines en bijbehorende groene stroomproductie.

Overijssel voor elkaar

Op 21 juni 2022 heeft de provincie Overijssel het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie “Overijssel voor elkaar” gepubliceerd.² Dit document is de basis voor de verdere, gebiedsgerichte uitwerking in een Omgevingsvisie in 2024. Het Fundament is zelfbindend voor de provincie en krijgt de status van voorgenomen beleid. Het Fundament is sturend voor het Omgevingsbeleid van de provincie Overijssel en is daarmee ook kaderstellend voor hoe zij naar nieuwe initiatieven zal kijken. In de Regionale Energiestrategie is vastgelegd dat de provincie Overijssel 3,3 TWh duurzame energie, waarvan 2 TWh aan windenergie wil opwekken in 2030. Om die doelstelling te behalen, zijn ongeveer 90 extra windturbines in de provincie nodig.³ Het definitieve aantal is afhankelijk van het soort windturbine en de locatie. De provincie wil buiten een aantal grootschalige clusterlocaties alleen nog windinitiatieven van vier of meer turbines toestaan.

De provincie geeft de voorkeur aan grootschalige windclusters op weloverwogen plekken, nabij energiegebruikers en het bestaande netwerk. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat bij opwekking van duurzame energie op land (zonneparken en windturbines) wordt gestreefd naar minimaal 50% lokaal eigenaarschap. Dit is ook wat de provincie Overijssel nastreeft.

Windladder

De windladder is in 2021 door de provincie Overijssel opgesteld en schetst en verduidelijkt de mogelijkheden en provinciale voorkeuren voor windprojecten.⁴ Hieronder zijn de 5 treden van de windladder weergegeven:

- Trede 1: ruimte voor grote clusters van windturbines; de provincie streeft hierbij naar een optimale invulling van het gebied. Dit houdt in dat projecten die kleiner zijn dan de ruimtelijke potentie zo vormgegeven worden dat toekomstige projecten niet belemmerd worden.
- Trede 1 en 2: aansluiten bij hoofdinfrastructuur
- Trede 2 en 3: ruimte voor kleine clusters van windturbine en solitaire windturbines
- Trede 4: terughoudend met plaatsing gezien landschappelijke, economische of ecologische waarden. Hier geldt ‘Ja mits’. Dit betreft de nationale landschappen die in de Omgevingsverordening als uitsluitingsgebied zijn aangemerkt.
- Trede 5: terughoudend met plaatsing in Natuurnetwerk Nederland (NNN) conform het ‘nee tenzij’- principe zoals dit ook voor andere activiteiten in NNN geldt. Dit is inmiddels ook opgenomen in de actuele Omgevingsvisie van de provincie Overijssel.⁵

De windladder van de provincie Overijssel is opgenomen in Figuur 4.1. Voor het onderhavige principeverzoek in dit document geldt dat deze aansluit bij de vierde trede (zie dikgedrukte tekst hierboven).

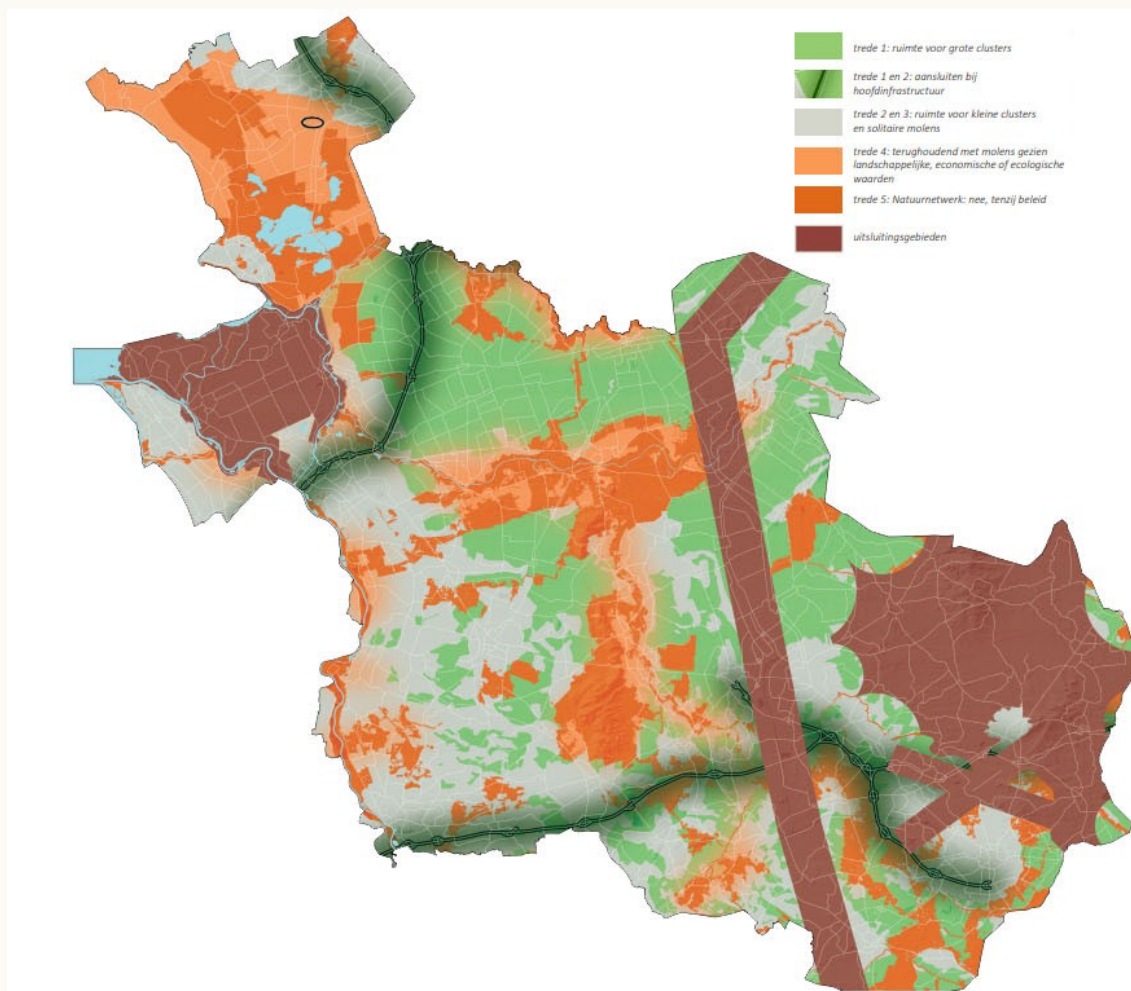
² <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/omgeving/omgevingsvisie-overijssel/op-weg-naar-een-nieuwe-omgevingsvisie/>

³ <https://www.overijssel.nl/nieuws/provincie-overijssel-scherpt-windbeleid-aan>

⁴ <https://www.nieuweenergieoverijssel.nl/site-content/uploads/2021/12/230404-WINDLADDER.pdf>

⁵ Alle Natura 2000-gebieden zijn ook onderdeel van het NNN.

Figuur 4.1 Windladder provincie Overijssel en het projectgebied (zwarte cirkel)

Omgevingsverordening Overijssel

In de Omgevingsverordening Overijssel (vastgesteld 5 juli 2022) zijn in titel 2.15 instructieregels voor windturbines opgenomen.⁶

De Omgevingsverordening geeft aan dat op grond van het provinciale beleid het oprichten van een windpark is toegestaan, behalve in de aangewezen uitsluitingsgebieden. Of ook medewerking wordt verleend aan het initiatief, wordt beoordeeld met behulp van het [zgn.] Uitvoeringsmodel.

Voor medewerking dient sprake te zijn van een goede landschappelijke inpassing en een versterking van de ruimtelijke kwaliteit.

⁶ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR602014>

Tevens is opgenomen dat het Natuurnetwerk Nederland (NNN) niet langer aangemerkt wordt als uitsluitingsgebied. Deze gebieden genieten niet de eerste voorkeur, maar de noodzaak voor lokale duurzame energie rechtvaardigt niet langer een categorische uitsluiting van NNN-gebieden. Voor windenergie-initiatieven binnen het NNN is het ruimtelijke afwegingskader van de Catalogus Gebiedskenmerken van toepassing. Voor het voornemen geldt dat de beoogde locatie buiten NNN is gelegen.

4.3 RES regio West-Overijssel

De RES-regio West-Overijssel bestaat uit elf gemeenten (Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst- Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle), provincie Overijssel, vier waterschappen (Waterschap Drents Overijsselse Delta, Vallei en Veluwe, Vechtstromen en Rijn & IJssel) en drie netbeheerders (Enexis Netbeheer, Rendo Netwerken en Coteq Netbeheer). De regio werkt samen met (vertegenwoordigers van) inwoners, energiecoöperaties, natuur- en milieuorganisaties, agrariërs, ondernemers, grondeigenaren en andere belanghebbenden. West-Overijssel kijkt ook naar de economische kansen die de energietransitie biedt. Bovendien onderzoekt de regio of die transitie verbonden kan worden aan andere vraagstukken die opgelost moeten worden ('koppelkansen'), zoals het vergroten van de biodiversiteit en het terugdringen van de stikstofuitstoot. De concept-RES draagt dan ook de titel 'Naar een opgewekt West-Overijssel'.

De strategie gaat uit van in totaal 1,6 TWh aan zonne- en windenergie in West-Overijssel in 2030. Dit staat gelijk aan het elektriciteitsverbruik van 500.000 huishoudens (uitgaande van een gemiddeld verbruik van 3.200 kWh per huishouden). West-Overijssel streeft daarbij naar minimaal 50% lokaal eigendom, waarmee inwoners en ondernemers mee kunnen profiteren van de bouw van de zonneparken en windmolens.⁷

4.4 Gemeentelijk beleid

De gemeente Steenwijkerland heeft in samenspraak met de provincie programmeringsafspraken gemaakt om in 2030 80 GWh windenergie op te wekken. In een nieuwbericht (21-5-2024) is door de provincie van Overijssel het volgende gecommuniceerd: "In de programmeringsafspraken staat onder meer hoeveel elektriciteit er per gemeente maximaal wordt opgewekt met windenergie, welke locaties het meest geschikt kunnen zijn en wanneer initiatiefnemers aanvragen kunnen indienen. De afspraken maken het mogelijk om aanvragen met elkaar te vergelijken en de beste te selecteren. Dit doet de provincie in nauw overleg met de betrokken gemeente."

Het streven is om samen met de energiecorporaties in Steenwijkerland een windenergieproject te ontwikkelen. 'We gaan voor 100% lokaal eigendom. Dat betekent dat inwoners, ondernemers en/of lokale energiecorporaties mee kunnen doen aan het windenergieproject en dat de opbrengst (lokale groene stroom, financiële opbrengsten) zoveel

⁷https://www.steenwijkerland.nl/Inwoners/Duurzaam_Steenwijkerland/Energie/Regionale_energiestrategie_RES

mogelijk ten goede komt aan het gebied. Het college wil het beste plan voor de inwoners én de leefomgeving.⁸

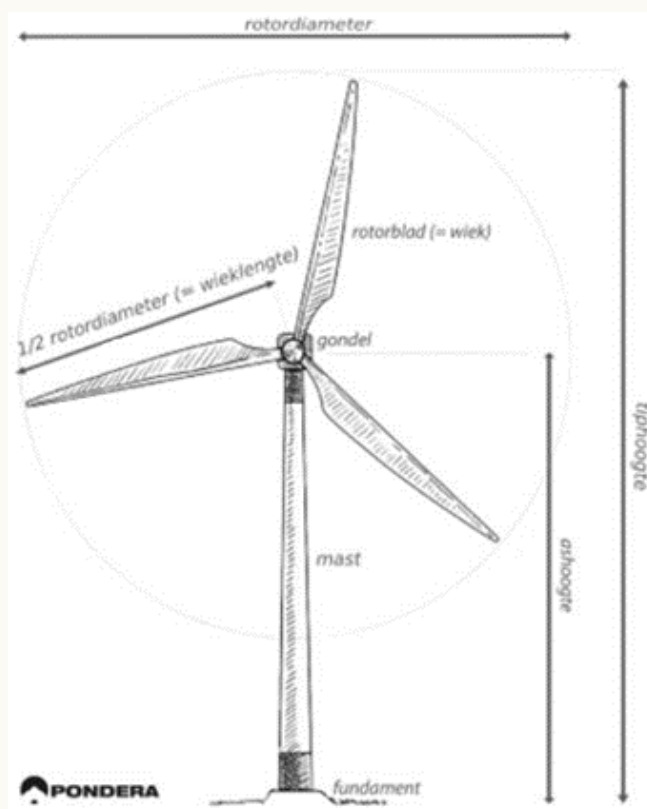
5 Ruimtelijke analyse

5.1 Inleiding

De initiatiefnemer is van mening dat er genoeg ruimte is voor moderne windturbines in de polder Giethoorn. Dit wil de initiatiefnemer graag onderbouwen met een ruimtelijke analyse, zoals in dit hoofdstuk is uitgevoerd door adviesbureau Pondera. Voorafgaand aan de analyse, moet het volgende opgemerkt worden: de initiatiefnemer hebben nog geen vaststaand plan met een specifiek aantal turbines uitgedacht. In dit hoofdstuk wordt de beschikbare ruimte en een voorbeeldopstelling getoond aan de hand van een referentieturbine. Er is nog alle ruimte om samen in een omgevingsdialoog met belanghebbenden het plan verder te concretiseren.

In de ruimtelijk analyse wordt uitgegaan van een referentiewindturbine met de afmetingen zoals is opgenomen in Tabel 5.1. De referentieturbine is een Vestas V162 – 7.2 MW. Op grond van deze turbine is de gehanteerde ashoogte 138 meter, de rotordiameter 162 meter en de tiphoogte 219 meter. Figuur 5.1 geeft een impressie van degelijke windturbine.

Figuur 5.1 impressie van een windturbine

⁸ <https://windenergie-nieuws.nl/22/gemeente-steenwijkerland-onderzoekt-mogelijkheden-en-locaties-voor-windenergie/#:~:text=Gemeente%20Steenwijkerland%20doet%20onderzoek%20naar,hel%20opwekken%20van%20duurzame%20energie>

Referentieturbine	Ashoogte	Rotordiameter	Tiphoogte
Referentieturbine (Vestas V162, 7.2 MW)	138 meter	162 meter	219 meter

Aan de hand van een analyse, met behulp van een geografisch informatiesysteem (GIS), is de beschikbare ruimte voor de plaatsing van windturbines in het projectgebied onderzocht. Daarbij is rekening gehouden met aandachtspunten en aan te houden afstanden op basis van beleid en wet- en regelgeving (zoals de Handreiking Risicozonering Windturbines en Ontwerpbesluit Windturbines leefomgeving). Er wordt onderscheid gemaakt tussen zogenaamde 'hardere' en 'zachtere' belemmeringen. Bij 'harde' belemmeringen is er sprake van afstanden die afgeleid zijn van wet- en regelgeving. Binnen deze afstanden is het lastiger (maar niet geheel onmogelijk) om windenergie te realiseren. Buiten deze afstanden vormt het betreffende aspect veelal geen beperking of kan met beperkte mitigerende ('compenserende') maatregelen, voldaan worden aan de wettelijke eisen. Dit geldt onder meer voor infrastructuur, risicovolle objecten en woningen. In paragraaf 5.8 worden alleen de harde belemmeringen over elkaar gelegd om de beschikbare fysieke ruimte te identificeren voor windenergie.

Zachte belemmeringen zijn belemmeringen die randvoorwaarden/aandachtspunten geven en waar de realisatie van windenergie (in bepaalde gevallen) mogelijk is. Voor deze meer zachte belemmeringen, is op basis van de aanwezige gebiedskenmerken in deze fase een (kwalitatieve) inschatting gemaakt van de risico's en aandachtspunten. Windenergie is hier niet per se uitgesloten, maar op locatieniveau zal uit vervolgonderzoek moeten blijken of en in welke mate er effecten zijn en of deze te mitigeren zijn.

5.2 Geluid en slagschaduw

Toetsingskader

Windturbines kunnen een hinderlijk effect veroorzaken op de leefomgeving, met name in de vorm van, geluid en slagschaduw. Het bevoegd gezag stelt grenzen aan de mate van hinder die mag optreden bij zogenoemde 'gevoelige objecten'. Onder gevoelige objecten vallen onder andere (boederij)woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen. Hierbij zijn woningen in veruit de meeste gevallen maatgevend. De ligging van gevoelige objecten in en rondom het studiegebied is weergegeven in Figuur 5.1.

Op 12 oktober 2023 is het Ontwerpbesluit Windturbines leefomgeving gepubliceerd. Met de publicatie dient een einde te komen aan 2 jaar onduidelijkheid wat betreft normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Voor geluid is de standaardwaarde 45 dB Lden en 39 dB Lnight (met afwijkingmogelijkheid tot maximaal 47 dB Lden en 41 dB Lnight) voorgesteld. Wat betreft slagschaduw mag er niet meer dan 6 uur per jaar en 20 minuten per dag aan slagschaduw worden veroorzaakt. Ook is er in het Ontwerpbesluit een afstandsnorm geïntroduceerd tot 'windturbinegevoelige objecten' (o.a. woningen, scholen en zorginstellingen). Deze bedraagt tweemaal de tiphoogte van de windturbine. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de effecten van de referentieturbine en wordt gemotiveerd dat de voorgestelde windturbines voldoen aan deze nieuwe ontwerpnormen.

Onderstreept dient te worden dat de het Ontwerpbesluit mogelijk pas in 2025 door het parlement behandeld zal worden en dus nog niet van kracht is, maar naar verwachting wel bij vaststelling het toetsingskader zal bieden voor het onderhavige project.

De nieuwe afstand norm van twee keer de tiphoogte geeft de minimale afstand tot aan gevoelige objecten weer. In dit geval zou dit met de beoogde windturbines een afstand van circa 438 meter betekenen. Om voor te sorteren op de nieuwe normstelling en om flexibiliteit te houden voor ontwerpruimte en een omgevingsdialoog om tot een optimale invulling te komen, wordt voor het aspect hinder een afstand van 500 meter als vuistregel gehanteerd. Deze vuistregel geeft aan dat buiten deze afstand in de meeste gevallen aan de normstelling kan worden voldaan, al dan niet met beperkte mitigerende maatregelen.

5.3 Onderzoek

Geluidsbelasting

De omvang van de geluidseffecten is van meerdere factoren afhankelijk, waaronder de afstand tot gevoelige objecten. Voor geluid wordt de nieuwe standaardwaarde⁹ 45 dB Lden en 39 dB Lnight. Er mag van worden afgeweken naar boven (niet hoger dan 47 dB Lden en 41 dB Lnight) en naar beneden, maar enkel op grond van cumulatie of bijzondere, lokale omstandigheden.

In een latere fase zal op basis van concrete opstellingen een geluidsberekening worden uitgevoerd waarmee de geluidseffecten voor de omgeving meer concreet bepaald worden. Voor de analyse in dit principeverzoek wordt van een vaker toegepaste vuistregel uitgegaan om de potentie en haalbaarheid van windturbines in het gebied in te schatten. Deze vuistregel is dat een moderne windturbine, eventueel met toepassing van beperkte mitigerende maatregelen voor geluid, op een afstand van circa 500 meter van een geluidgevoelig object geen geluidbelasting veroorzaakt die leidt tot onaanvaardbare hinder. Bij mitigerende maatregelen draait de turbine tijdens bepaalde dagdelen (dag, avond en vooral in de nacht) op een lagere productiemodus, waarbij dus minder geluid wordt geproduceerd om te voldoen aan de geldende norm.

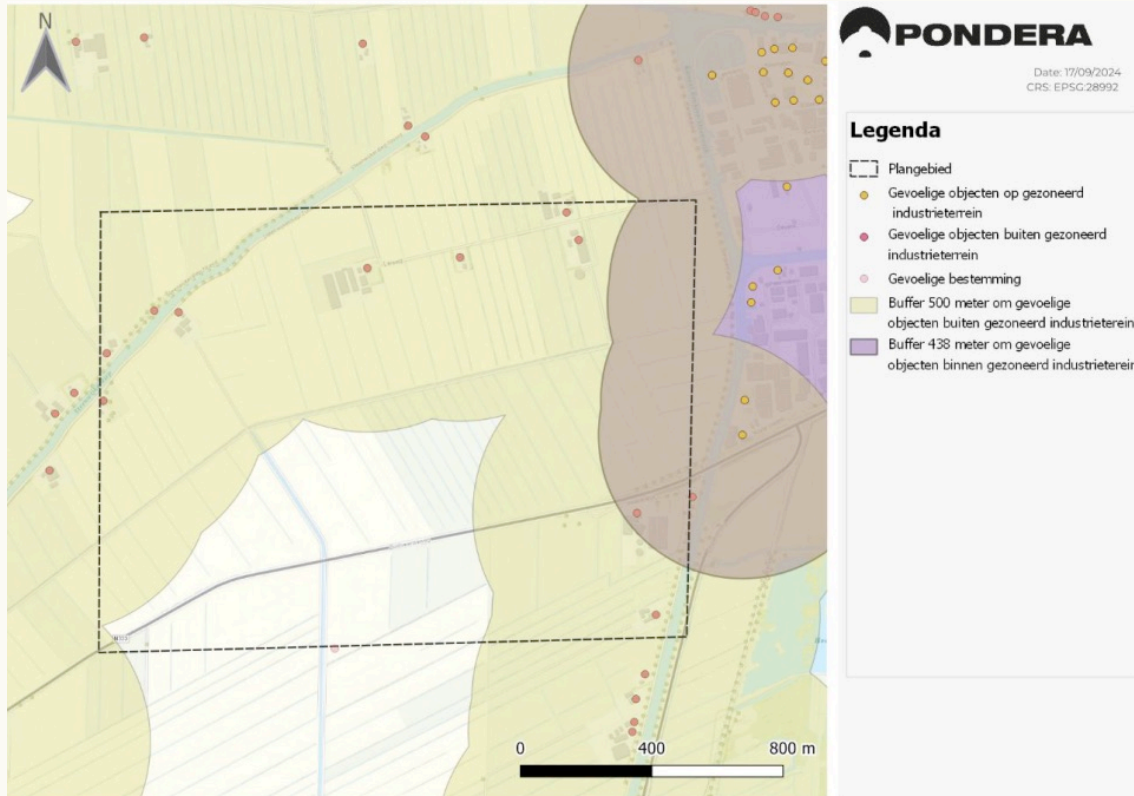
Slagschaduw

Voor slagschaduw geldt de vuistregel dat bij een moderne windturbine, eventueel met toepassing van mitigerende maatregelen, op een afstand van circa 500 meter van een geluidgevoelig object geen onaanvaardbare hinder wordt veroorzaakt. Slagschaduw kan met toepassing van mitigatie in de vorm van het gericht stilzetten van turbines, relatief eenvoudig gereduceerd worden. De ligging van gevoelige objecten ten opzichte van windturbines is bij slagschaduw zeer van belang. De meeste slagschaduw treedt op ten noordwesten (bij zonsopkomst) en noordoosten (bij zonsondergang) van de windturbines. Vooral bij een laagstaande zon in de winterperiode kan dit fenomeen voorkomen.

Ook voor slagschaduw zal in een latere fase nog diepgaander onderzoek moeten worden gedaan waarmee de slagschaduw voor de omgeving nadrukkelijk in kaart gebracht moet worden.

⁹ Zoals in concept landelijke PlanMER opgenomen.

Figuur 5.2 Gevoelige objecten contour 500 meter

Uitkomsten

In Figuur 5.2 is de 500 meter-contour rondom gevoelige objecten (woningen, onderwijs- en gezondheidsinstellingen) in het projectgebied weergegeven om zo geluid- en slagschaduw te kunnen toetsen. Met inachtneming van een afstand van 500 meter, blijft er voldoende ruimte beschikbaar voor de inpassing van windturbines wanneer gekeken wordt naar slagschaduw en geluidsbelasting op gevoelige objecten.

Tevens is er gekeken naar eventuele gevoelige bestemmingen in het projectgebied. Dit kunnen o.a. bestemmingen zijn waar tijdelijk een grote groep mensen verblijven. Een voorbeeld hiervan is een festival- terrein. Dergelijke bestemmingen zijn in dit geval niet in of nabij het projectgebied aanwezig.

Er is wel een modelvliegveld aanwezig in het projectgebied, zie roze stip in Figuur 5.2. De leden van de modelvliegtuigvereniging “De Pelikaan” (circa 25) die dit vliegveld gebruiken, besturen hier met radio vliegtuigen¹⁰. Gezien het kleine ledenaantal wordt er voorlopig van uitgegaan dat er met de modelvliegtuigvereniging afspraken kunnen worden gemaakt mochten zij overlast ervaren van het windpark. Dan zou dit geen ‘harde’ belemmering vormen voor het initiatief. Het is wenselijk te kijken tot wanneer en waarvoor de vergunning geldt.

¹⁰ Zie: [rmv de pelikaan – modelbouw vliegen \(rmv-depelikaan.nl\)](http://rmv.depelikaan.nl)

Op circa 500 meter, ten noordoosten van het projectgebied, bevindt zich een minicamping met, naar schatting, circa 30 campingplaatsen. Gezien de beperkte campingplekken en de aanzienlijke afstand tot het windpark, wordt geconcludeerd dat deze gevoelige bestemming op toepasselijke afstand ligt. Op minder dan 500 meter van het projectgebied liggen twee boerderijen die grondeigendom hebben in het projectgebied. Eén daarvan is bereid afspraken te maken om mogelijk het gebied te verlaten de andere kan als grondeigenaar met specifieke afspraken vallen binnen huidige regelgeving. Hiermee kan geconcludeerd worden dat gevoelige bestemmingen geen harde belemmering vormen.

5.4 Externe veiligheid

Toetsingskader

Voor de afstanden van windturbines en windparken tot infrastructuur en overige externe veiligheidsrelevante objecten, is uitgegaan van de richtlijnen uit de Handreiking Risicozonering Windturbines (HRW¹¹), de bijbehorende Handleiding Risicoberekening Windturbines¹² en het Ontwerpbesluit Windturbines leefomgeving.

Uit het Ontwerpbesluit volgt dat in de toekomst voor beperkt kwetsbare gebouwen dezelfde standaardwaarde gaat gelden als voor kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen: de PR 10⁻⁶ contour. Toch leert de praktijk dat er vaak mogelijkheden zijn om windturbines op een kortere afstand dan de veiligheidsafstand van objecten te plaatsen. Deze mogelijkheden blijken pas wanneer locatie specifiek onderzoek is uitgevoerd en is overlegd met eigenaar of beheerder van het object of de infrastructuur. Hieronder wordt daarop ingegaan voor het onderhavige geval.

Onderzoek

In Tabel 5.2 staan de afstanden weergegeven die worden aangehouden voor de referentieturbine voor infrastructuur-objecten die in de omgeving aanwezig zijn. In Figuur 5.3 zijn de aanwezige infrastructuur- netwerken en overige externe veiligheidsrelevante objecten weergegeven. Deze worden geclassificeerd als een harde belemmering.

Tabel 5.2 Infrastructuur-objecten en bijbehorende aan te houden afstanden voor de referentieturbine¹³ aan de hand van de gekozen tiphoogte van de windturbines.

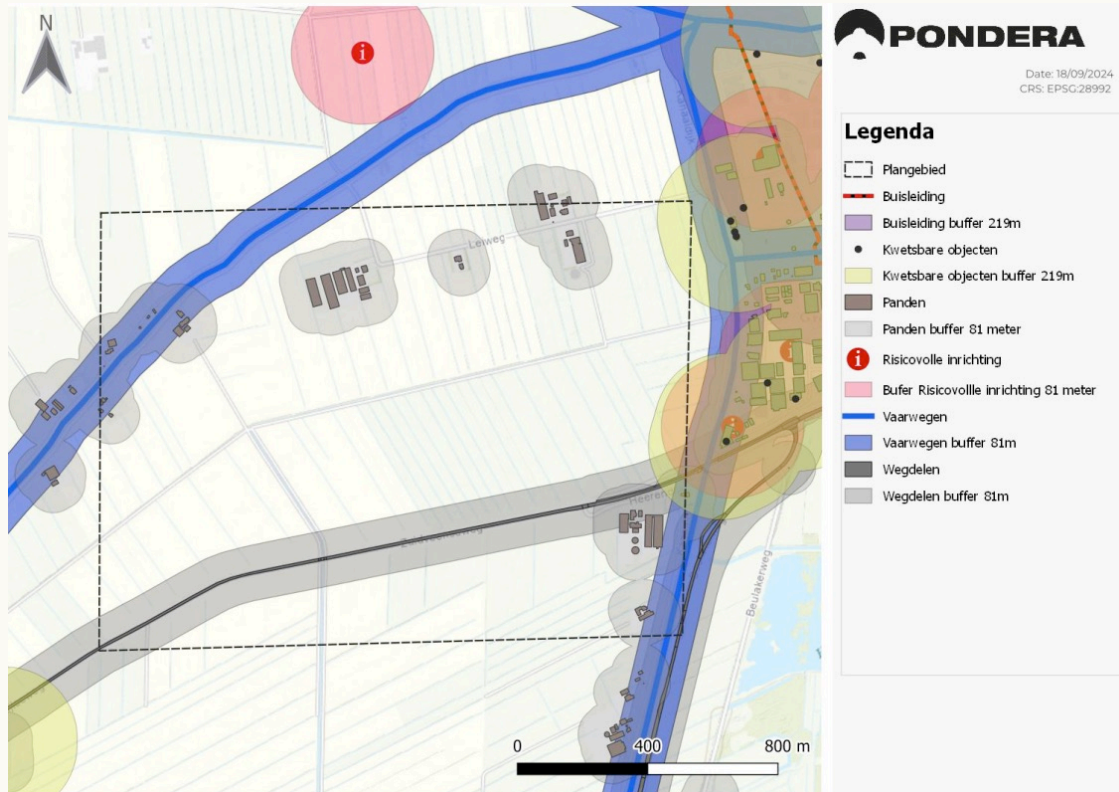
Object	Toets afstand (m)	Richtlijn Handboek Risicozonering Windturbines/ vuistregels
Kwetsbare objecten (woningen)	219 meter	Tiphoogte (nieuwe afstandsnormering eist een afstand van 2x tiphoogte = 438 meter)
Panden	219 meter	Halve rotordiameter
Buisleidingen	219 meter	Ashoogte + halve rotordiameter
Hoofdwegen	81 meter	Halve rotordiameter (vanaf rand weg)
Risicovolle inrichtingen	219 meter	Ashoogte + halve rotordiameter
Hoofdvaarwegen	81 meter	Halve rotordiameter (vanaf rand weg)

¹¹ Versie januari 2020.

¹² Versie oktober 2019.

¹³ conform Handboek Risicozonering Windturbines of vuistregels

Figuur 5.3 Infrastructuur en externe veiligheid

Uitkomsten

In Figuur 5.3 zijn de gehanteerde (toets-)afstanden opgenomen. De kaart laat zien dat er vanuit Infrastructuur en Externe Veiligheid voldoende ruimte beschikbaar is voor de inrichting van windturbines binnen het projectgebied wanneer gekeken wordt naar de harde belemmeringen.

5.5 Ecologie

Windturbines kunnen effect hebben op de ecologische waarden van natuurgebieden en op specifieke flora en fauna. De initiatiefnemer heeft daarom een ecologische risicoanalyse uit laten voeren door adviesbureau Waardenburg Ecology, zie Bijlage 2. De provincie Overijssel hecht belang aan de ontwikkeling van weidevogelgebieden zie Natuurplan Overijssel¹⁴.

Daarom heeft Waardenburg Ecology onderzocht of er plaatselijke weidevogelgebieden aanwezig zijn nabij het projectgebied. Ook is er gekeken of weidenvogelgebieden beleidsmatig zijn uitgesloten voor de realisatie van windenergie en of effecten van windturbines op weidevogelgebieden kunnen worden uitgesloten. Hieronder wordt ingegaan op het onderzoek dat Waardenburg Ecology heeft uitgevoerd.

¹⁴ <https://www.overijssel.nl/media/nt5lqez2/bijlage-1a-natuurbeheerplan-2024-dt.pdf>

Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming betreft de bescherming van ecologisch waardevolle gebieden als Natura2000- gebieden en Natuurnetwerk Nederland.

Natura2000-gebieden

De bouw en exploitatie van windturbines in het zoekgebied heeft mogelijk negatieve effecten op de IHD's (Instandhoudingsdoeleinden) van omliggende Natura 2000-gebied(en). Het gaat hierbij om broedvogels (aalscholver, purperreiger en bruine kiekendief) en niet-broedvogels (o.a. aalscholver, lepelaar, visarend en diverse ganzen- en eendensoorten), waarvan vliegbewegingen over het zoekgebied te verwachten zijn.

Nader veldonderzoek (onder te verdelen naar broedvogel- en wintervogelonderzoek) en een daaropvolgende natuurtoets van de mogelijke effecten van de ontwikkeling van windturbines in het zoekgebied, zullen moeten uitwijzen of (in cumulatie met effecten van andere projecten) er sprake kan zijn van significant negatieve effecten op de IHD's van de betreffende soorten. Indien dit niet kan worden uitgesloten, kan in een passende beoordeling de noodzakelijke mitigatie worden uitgewerkt, bijvoorbeeld toepassing van een stilstandsvoorziening voor de windturbines, opdat de effecten tot een acceptabel niveau worden teruggebracht.

De bouwwerkzaamheden van het initiatief kan de stikstofdepositie op nabij gelegen Natura2000- gebieden beïnvloeden. Wanneer de exacte locatie(s), aard en omvang van het windproject bekend is, dient een Aerius-berekening uitgevoerd te worden om de stikstofdepositie op nabij gelegen gebieden te bepalen. Op basis van de uitkomsten van de Aerius-berekening kan geconcludeerd worden of een nadere ecologische beoordeling dan wel vergunning Wet natuurbescherming (onderdeel gebiedenbescherming) noodzakelijk is

Natuurnetwerk Nederland

In de nabijheid van het projectgebied zijn delen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) gelegen. De verwachting is dat de potentiële windturbines buiten het NNN worden gerealiseerd. Indien windturbine(s) toch gesitueerd worden binnen het NNN zal door de bouw van windturbine(s) en bijbehorende infrastructuur sprake zijn van ernstige aantasting of een negatieve invloed op het functioneren van het NNN. Hoewel NNN geen absolute beperking is voor windturbines, dienen eventueel verloren gegane oppervlaktes van het NNN gecompenseerd te worden conform de provinciale verordening. Wanneer de windturbine(s) buiten het NNN gerealiseerd worden is (functie)aantasting evenmin uitgesloten. Een aantal van de kwalificerende soorten - namelijk de kwalificerende broedvogels - is gevoelig voor windturbines en de effecten hiervan. Een nadere toetsing en analyse van aanvullende broedvogeldata van kwalificerende soorten uit het NNN is noodzakelijk indien windturbine(s) op korte afstand van de betreffende NNN-delen gepland worden.

Om overdraai van turbine wieken over het NNN gebieden te voorkomen is een buffer van een halve rotordiameter aangemaakt, zie Figuur 5.5. Op dezelfde wijze wordt ook overdraai over Natura2000 gebieden voorkomen. Overdraai op Natura2000 gebied is een harde belemmering.

Soortenbescherming

Omdat voor vleermuizen en vogels met grote waarschijnlijkheid sprake is van voorzienbare sterfte in de gebruiksfase van de geplaatste windturbines in dit gebied, is een Omgevingsvergunning Flora en fauna activiteit nodig. Voor deze vergunning is nader onderzoek nodig om vast te kunnen stellen voor welke vleermuis- en vogelsoorten een vergunning aangevraagd dient te worden en/of het aantal voorspelde slachtoffers de staat van instandhouding van de betrokken soorten in het geding kan brengen. Mitigerende maatregelen kunnen noodzakelijk zijn om de effecten tot een acceptabel niveau terug te brengen.

Vleermuizen en vogels

Omdat voor vleermuizen en vogels met grote waarschijnlijkheid sprake is van voorzienbare sterfte in de gebruiksfase van windturbines, is een Omgevingsvergunning – Flora en fauna activiteit nodig en/of dienen maatregelen te worden genomen om dit te voorkomen. Voor deze vergunningaanvraag is nader (veld)onderzoek nodig om vast te kunnen stellen voor welke vleermuis- en vogelsoorten een vergunning aangevraagd dient te worden en of het aantal voorspelde slachtoffers de staat van instandhouding van de betrokken soorten in het geding kan brengen. Mitigerende maatregelen kunnen noodzakelijk zijn om de effecten tot een acceptabel niveau terug te brengen.

Ongewervelden, amfibieën, reptielen en grondgebonden zoogdieren

Afhankelijk van de definitieve windturbineposities kunnen effecten op beschermde ongewervelden, amfibieën, reptielen en grondgebonden zoogdieren optreden.

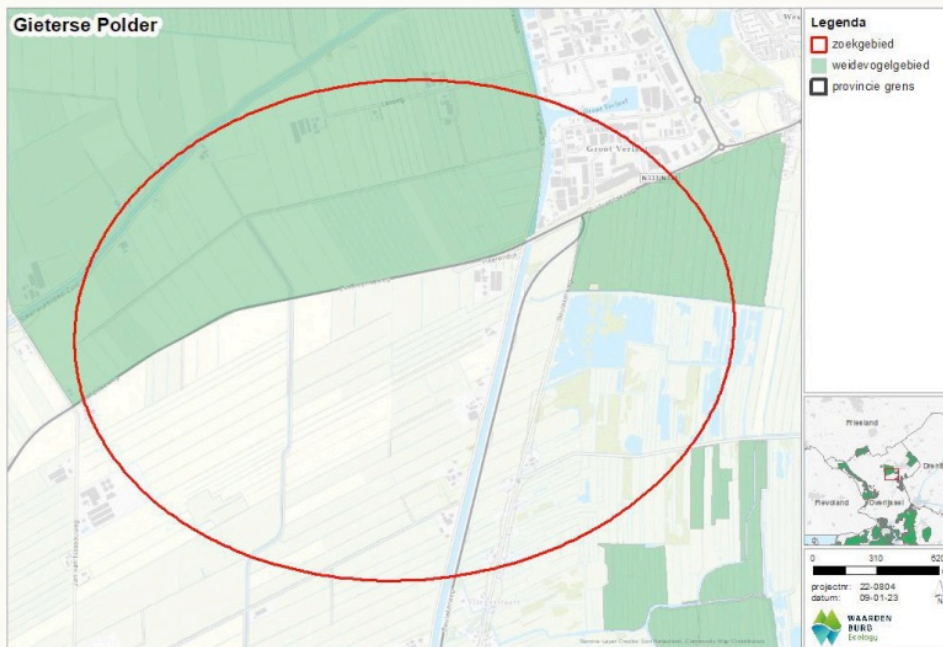
Zodra de exacte werkzaamheden ten behoeve van de bouw van de windturbines bekend zijn, wordt toetsing van de mogelijke effecten op beschermde soorten aanbevolen. Mogelijk is veldonderzoek voor deze soorten noodzakelijk. Met name tijdens de bouwfase (als gevolg van aanleg fundatie, kraanopstelplaatsen, toegangswegen en andere infrastructuur) kan sprake zijn van (versturende) effecten; deze zijn vaak goed mitigeerbaar door een kleine (plan)aanpassing en/of door te werken met een ecologisch werkprotocol. Effecten op overige beschermde soorten tijdens de exploitatiefase worden niet verwacht.

Weidevogelgebied

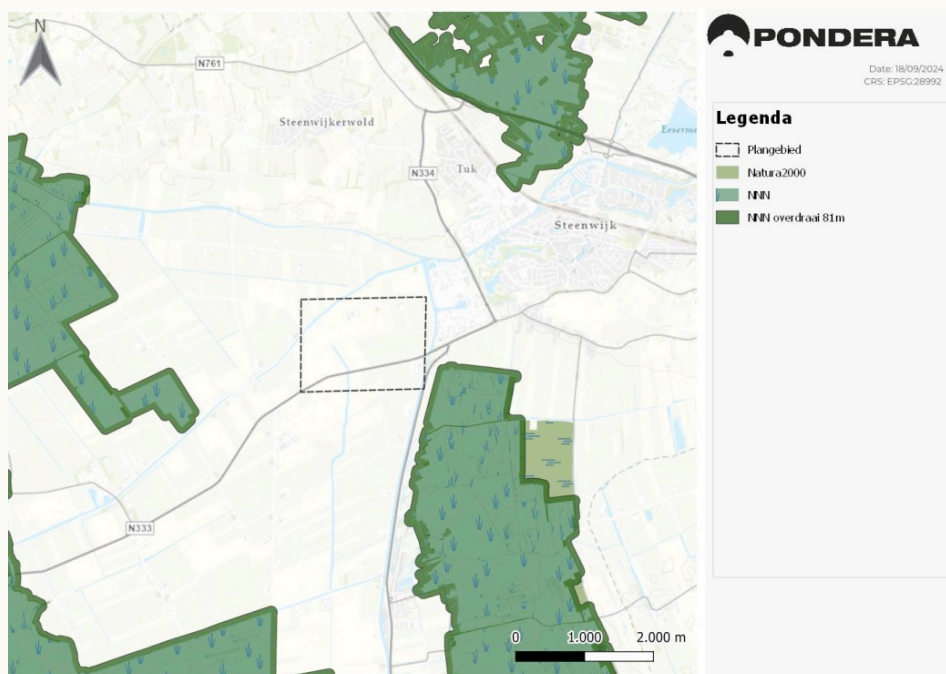
Het projectgebied ligt gedeeltelijk in een weidevogelgebied, zie Figuur 5.4. Realisatie van windturbines binnen weidevogelgebied is beleidsmatig niet uitgesloten (zie het Natuurplan van Overijssel). Effecten op de functionaliteit (zowel verstoring als sterfte) van de weidevogelgebieden kunnen niet worden uitgesloten. Aanbevolen wordt om windturbines op afstand te houden van het weidevogelgebieden. Daarnaast wordt aanbevolen om dit aspect en de toetsing hierop te bespreken met het bevoegd gezag (Provincie Overijssel).

Aangezien Waardenburg Ecology concludeert dat realisatie van windturbines binnen het weidevogelgebied beleidsmatig niet is uitgesloten, wordt deze belemmering in onderhavig ruimtelijke analyse gezien als een zachte belemmering en wordt deze ook niet meegenomen in de ruimtelijke analyse van harde belemmeringen uitgevoerd in paragraaf 5.8.

Figuur 5.4 weidevogelgebied (bron: Waardenburg ecology)

Figuur 5.5 Overzicht van de nabij gelegen Natura2000, NNN gebieden inclusief overdraai van een halve rotordiameter.

Uitkomsten

- Realisatie van windturbines binnen het weidevogelgebied is beleidsmatig niet uitgesloten. Effecten op de functionaliteit (zowel verstoring als sterfte) van het weidevogelgebied kunnen niet worden uitgesloten. Aanbevolen wordt om windturbines op ten minste 200 m afstand van het weidevogelgebied te realiseren. Daarnaast wordt aanbevolen om dit aspect en de toetsing hierop te bespreken met het bevoegd gezag (Provincie Overijssel).
- Het is waarschijnlijk dat een Omgevingsvergunning – Flora en fauna-activiteit moet worden aangevraagd voor de voorzienbare sterfte van vleermuizen en vogels in de gebruiksfase van windturbines. Voor deze vergunningaanvraag moet veldonderzoek naar vogels en vleermuizen worden uitgevoerd.
- De bouw en exploitatie van windturbines in het projectgebied heeft mogelijk negatieve effecten op de Instandhoudingsdoeleinden (IHD's) van omliggende Natura 2000-gebied(en). Veldonderzoek moet in een later traject worden uitgevoerd om te beoordelen of er significante negatieve effecten zijn op de IHD's
- In verband met gebiedsbescherming voor Natura2000 dient er in het vervolg traject een Aerius- berekening te worden gemaakt om te beoordelen of er significant stikstofdepositie plaats vindt op nabij gelegen Natura2000 gebieden. Indien de depositie significant is kunnen er maatregelen worden genomen om de depositie in de bouwfase te verminderen. Zo kan de bouw plaats vinden met elektrische voertuigen.
- In de nabijheid van het projectgebied zijn delen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) gelegen. De verwachting is dat de potentiële windturbines buiten het NNN worden gerealiseerd. Indien windturbine(s) toch gesitueerd worden binnen het NNN zal door de bouw van windturbine(s) en bijbehorende infrastructuur sprake zijn van ernstige aantasting of een negatieve invloed op het functioneren van het NNN. Wanneer de windturbine(s) buiten het NNN gerealiseerd worden en/of tijdens de exploitatie is (functie)aantasting evenmin uitgesloten.

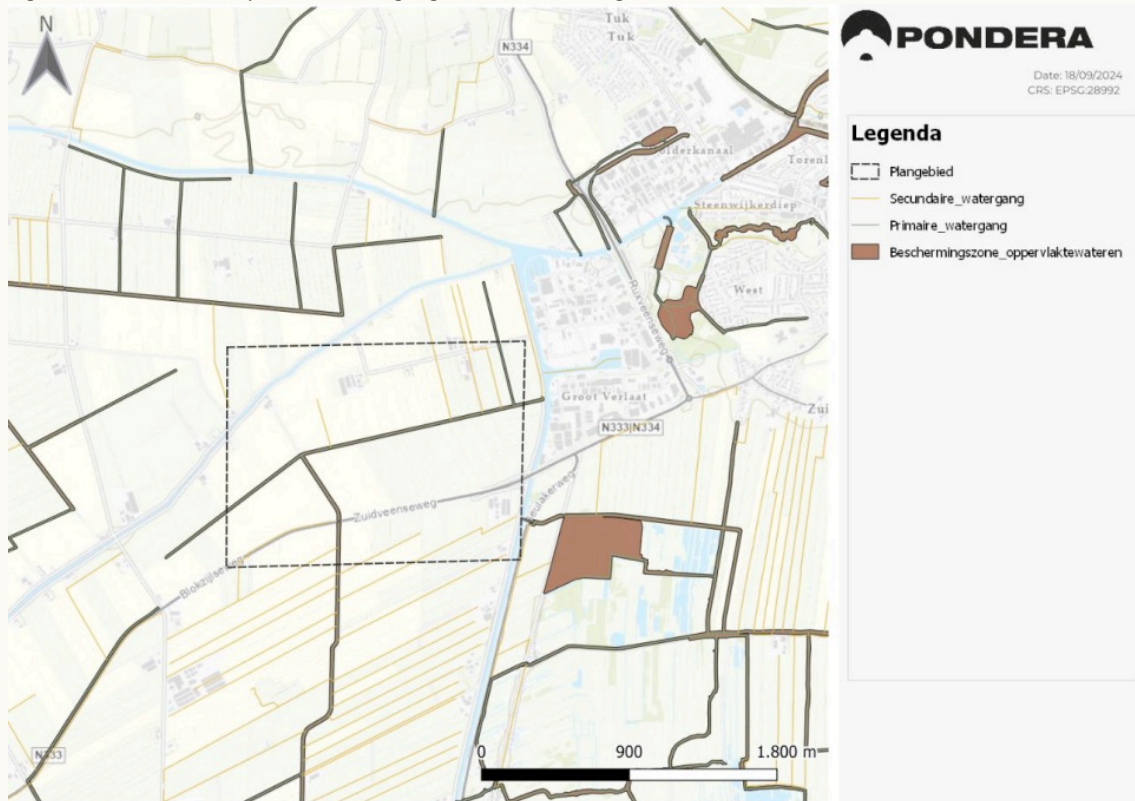
5.6 Waterveiligheid

Om inzicht te krijgen wat voor gevolgen het initiatief heeft op de waterveiligheid in het projectgebied zijn de secundaire- en primaire watergangen in kaart gebracht alsmede de beschermingszones van oppervlaktewateren. Op grond van de Omgevingswet dient tevens inzicht te worden gegeven in de gevolgen voor de waterhuishouding die samenhangen met een ruimtelijke ontwikkeling.

Bij het initiatief zal toename ontstaan van verhard oppervlak aangezien er fundaties en wegen moeten worden aangelegd voor het bouwen van de windturbines en kraanopstelplaatsen. Deze wegen worden waarschijnlijk aangelegd vanaf de Smalleweg en/of de Blokzijlseweg. Figuur 5.6 laat zien dat er dan voornamelijk secundaire watergangen gekruist moeten worden. Hiervoor zal te zijner tijd een watertoets moeten worden uitgevoerd om de effecten te beoordelen op het watersysteem en om eventueel compenseerde maatregelen (zoals het aanleggen van een klein, tijdelijk waterretentiegebied) te nemen.

Aangezien het projectgebied de mogelijkheid biedt om watercompensatie toe te passen, leidt het project niet tot een groter risico voor waterveiligheid. Daarom wordt er voor nu geconcludeerd dat waterveiligheid geen harde belemmering vormt voor het initiatief.

Figuur 5.6 de secundair, primaire watergangen en beschermingszones

5.6 Vliegveiligheid

Het windpark dient geen risico te vormen voor zowel de civiele als de militaire luchtvaart. Het projectgebied ligt dusdanig ver weg van burgerluchthavens dat het project geen belemmering vormt voor de civiele luchtvaart.

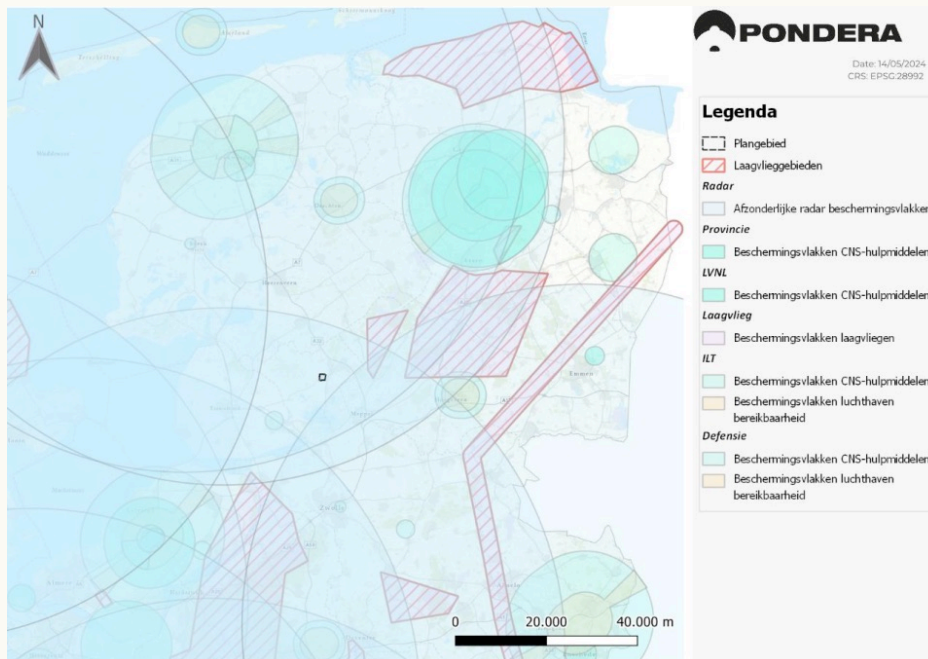
Voor militaire luchtvaart heeft in een straal van 75 km vanaf een radarpost een bouwwerk dat boven de 113 meter reikt, een verklaring van geen bezwaar nodig van het Ministerie van Defensie. Te zijner tijd zal een radarverstoringsonderzoek door TNO uitwijzen wat de verstoringgraad is en of het daadwerkelijke effect op de militaire radars aanvaardbaar is.

Figuur 5.7 laat zien dat het projectgebied binnen drie radar beschermingsvlakken van Commando Luchtstrijdkrachten (Bureau PANS-OPS) ligt. Namelijk Nieuwe Milligen, Leeuwarden en Wier. Doordat het projectgebied binnen drie radarposten valt, is er kans dat verstoring van één post door andere posten kan worden opgevangen. Dit is mogelijk een voordeel in dit toetsingskader. Een hoger aantal posten betekent doorgaans dat de minimale dekking van 90% gewaarborgd kan worden.

In het Digitaal Stelsel Omgevingswet worden geen voorwaarden ten aanzien van bouwhoogten opgenomen. De vliegtuigen oefenen volgens het principe 'train as you fight'. Bouwwerken en andere obstakels zijn dus niet verboden. De praktijk leert dat de beperkingen van windturbines voor de functie van dergelijke gebieden aan de randen van laagvlieggebieden relatief beperkt zijn. In een latere fase van dit project zal er afstemming plaatsvinden met Defensie.

Vanwege het bovengenoemde zijn de radars van defensie en vliegveiligheid geen harde belemmering voor het realiseren van windenergie binnen het projectgebied.

Figuur 5.7 Defensie en Luchtvaart

5.7 Cultuurhistorie en archeologie

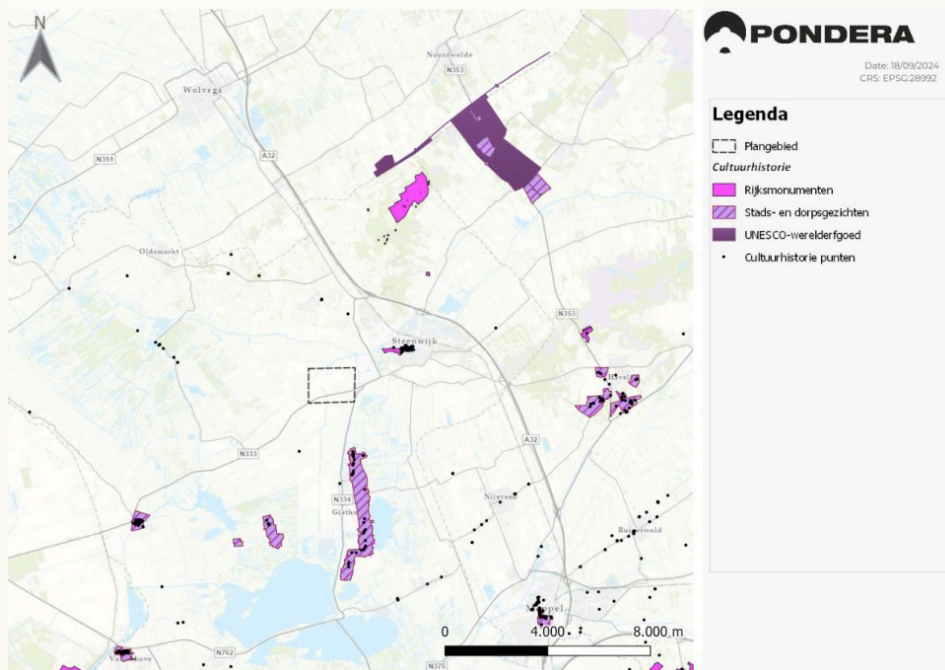
Cultuurhistorie

Voor het aspect cultuurhistorie is er gekeken naar de aanwezigheid van Rijksmonumenten, Stads- en dorpsgezichten, cultuurhistoriepunten en UNESCO-werelderfgoed in en rondom het projectgebied. Figuur 5.8 laat zien dat er nabij het projectgebied een Stads- en Dorpsgezicht aanwezig is. Het gaat hier om het dorpsgezicht van Giethoorn. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) adviseert een afstand meter, om ervoor te zorgen dat het contrast tussen de windturbines en het dorpsgezicht wordt afgezwakt.¹⁵

Het middenpunt van het projectgebied ligt circa 1.500 meter verwijderd van het meest noordelijke gedeelte van het dorpsgezicht Giethoorn. In het hoofdstuk landschappelijke inpassing wordt hier nader op ingegaan en zijn er visualisaties gemaakt hoe het windpark eruit ziet vanaf Giethoorn. In het vervoltraject moet rekening worden gehouden met het dorpsgezicht, aangezien Giethoorn o.a. een internationale trekpleister is voor toeristen. De ervaring leert dat met een goede afstemming cultuurhistorie geen harde belemmering vormt voor het realiseren van een windpark. Om het zicht op het windpark vanuit Giethoorn te verminderen kan er in een latere fase nog een lijn opstelling worden overwogen. Vanuit Giethoorn gezien staan dan alle windturbines achter elkaar.

¹⁵ <https://cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/advies/een-erfgoedvisie-op-windturbines>

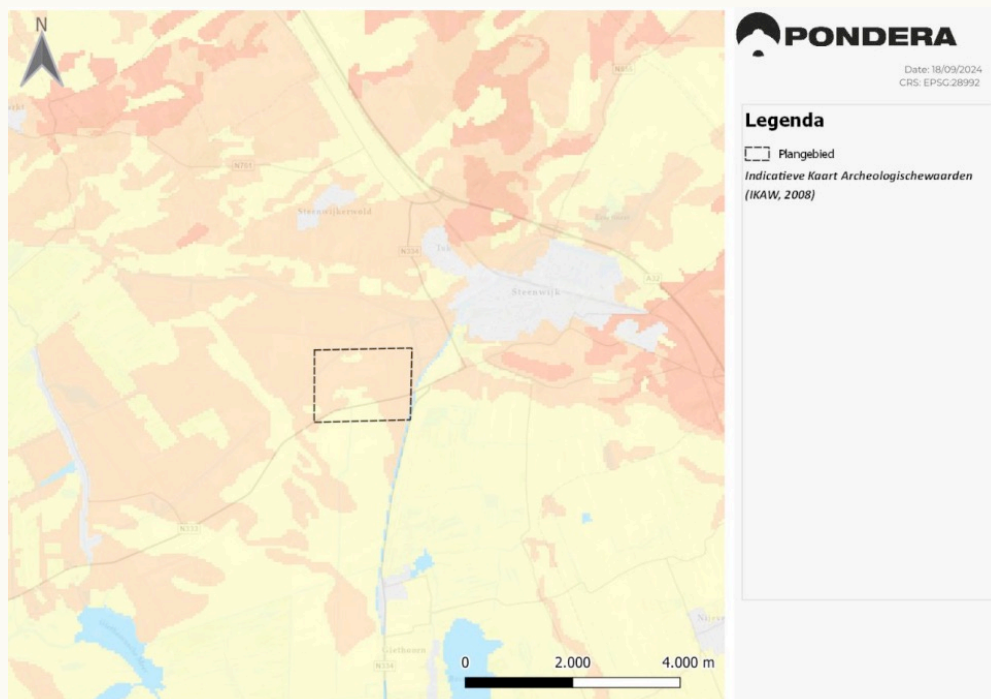
Figuur 5.8 Cultuurhistorische aspecten

Archeologie

Voor het aspect archeologie is de indicatieve kaart archeologische waarden (IKAW) geraadpleegd, zie Figuur 5.9. De IKAW geeft aan welke gebieden een hoge, middelhoge, lage of zeer lage trefkans op archeologisch waardevolle resten in de bodem hebben. Hoe donkerder de kleur rood, des te groter is de kans op een archeologische vondst.

Figuur 5.9 Archeologische waardenkaart

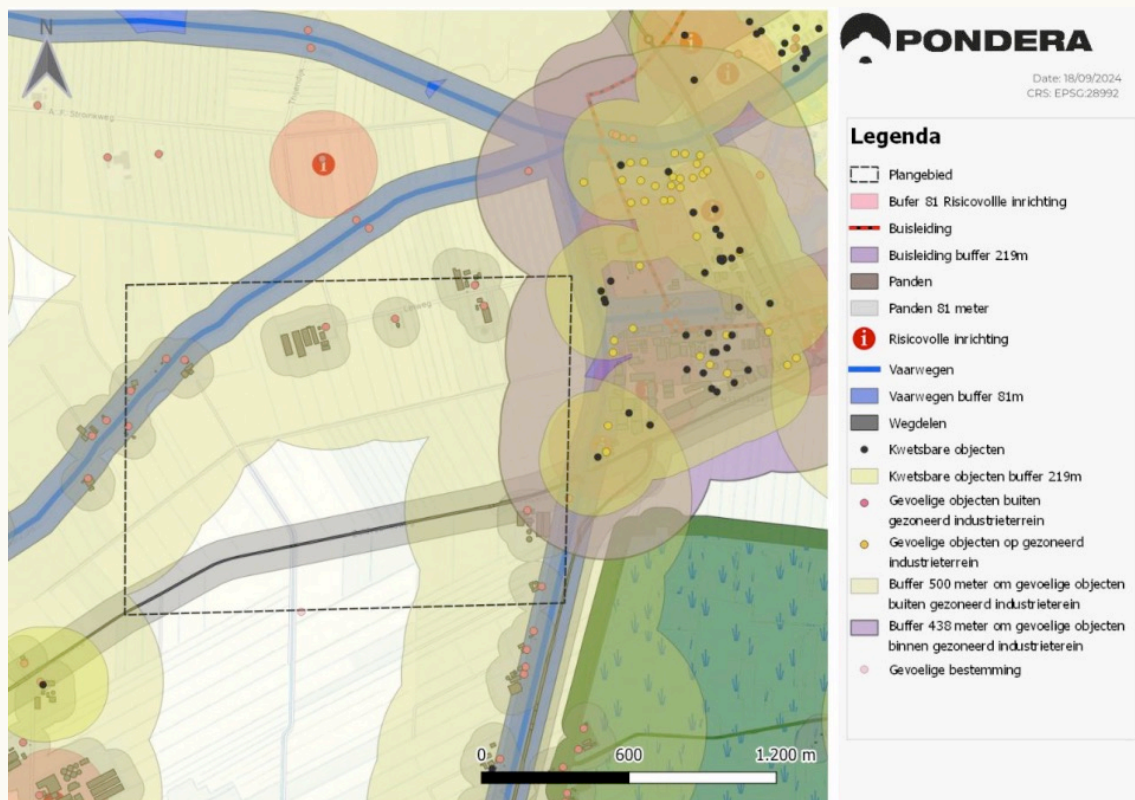
Het merendeel van het projectgebied ligt binnen de donker gele kleur waarmee er wordt aangegeven dat er een lage trefkans is op archeologie. Daarnaast ligt er ook een gedeelte in het oranje gekleurde gebied, waarmee wordt aangegeven dat er een middelhoge trefkans is op archeologie. Het uitvoeren van archeologisch onderzoek is mogelijk nodig in verband met de bestemming 'Waarde-Archeologie 2'. De ervaring leert dat, met goede afstemming, archeologie geen harde belemmering vormt voor het realiseren van windenergie.

Zowel cultuurhistorie als archeologie vormen geen harde belemmeringen voor het initiatief. Wel kan het dorpsgezicht van Giethoorn worden beïnvloed door het initiatief. Hier moet later in het traject rekening mee worden gehouden maar wordt voor nu niet gezien als een harde belemmering.

5.8 Conclusie: beschikbare fysieke ruimte

Uit bovenstaand onderzoek blijkt dat er ruimte beschikbaar is voor windenergie. In figuur 5.10 zijn de harde belemmeringen meegenomen. De licht groene geruite vlakken laten de beschikbare fysieke ruimte zien die zich goed leent voor een cluster opstelling.

Figuur 5.10 Ruimtelijke analyse van harde belemmeringen

In het volgende hoofdstuk, landschappelijke inpassing, wordt nader ingegaan hoe een mogelijke uitwerking van een clusteropstelling van windturbines past binnen de geïdentificeerde beschikbare fysieke ruimte.

6 Landschappelijke inpassing

6.1 Inleiding

De landschappelijke inpassing speelt een cruciale rol in de ontwikkeling van ieder windpark. Het thema landschap heeft betrekking op de onderlinge samenhang tussen de aspecten in een bepaald gebied en op de samenhang tussen een gebied en het gebruik daarvan. Voor de landschappelijke inpassing van het windpark zijn de volgende onderwerpen geanalyseerd:

1. Landschap-typologie, waar de vier lagen van gebiedskenmerken worden behandeld namelijk:
 - a. De natuurlijke laag
 - b. Laag van agrarische cultuurlandschap
 - c. Stedelijke laag
 - d. Laag van beleving
2. Landschappelijke functionaliteit
3. Aansluiting op de landschappelijke structuur
4. Herkenbaarheid van de opstelling (als geheel)
5. Interferentie (van de opstelling) met andere windinitiatieven of hoge elementen
6. Invloed op de (visuele rust) en openheid van het landschap
7. Zichtbaarheid van het windpark

Het landschap in het projectgebied wordt eerst geanalyseerd aan de hand van bovengenoemde onderwerpen (zie paragraaf 6.2 en Bijlage 1). Vervolgens wordt er aan de hand van deze landschappelijke aspecten en de ruimtelijke analyse uit hoofdstuk 5, een 'voorbeeldopstelling' van het windpark gepresenteerd. Er moet hier nadrukkelijk bij vermeld worden dat het hier gaat om een voorbeeld opstelling die de potentie van het windenergiegebied benadrukt en puur als eerste indicatie dient. Tevens zijn er visualisaties gemaakt.

6.2 Landschappelijke analyse

Hieronder volgt een samenvatting van de landschappelijke analyse. De volledige analyse is te vinden in Bijlage 1.

Landschap typologie

Er moet voornamelijk rekening worden gehouden met het gegeven dat het projectgebied in een laagveengebied ligt. Dit betekent dat inklinking van veen, als gevolg van het dalende waterpeil, voorkomen moet worden. Het uitvoeren van een degelijke watertoets is daarom van belang. Tevens kan er maar beperkt worden aangesloten op de cultuurhistorische waarden in het gebied, gezien de tiphoogte van de hier toegepaste windturbines (boven de 200m).

Landschappelijke structuur en inpassing

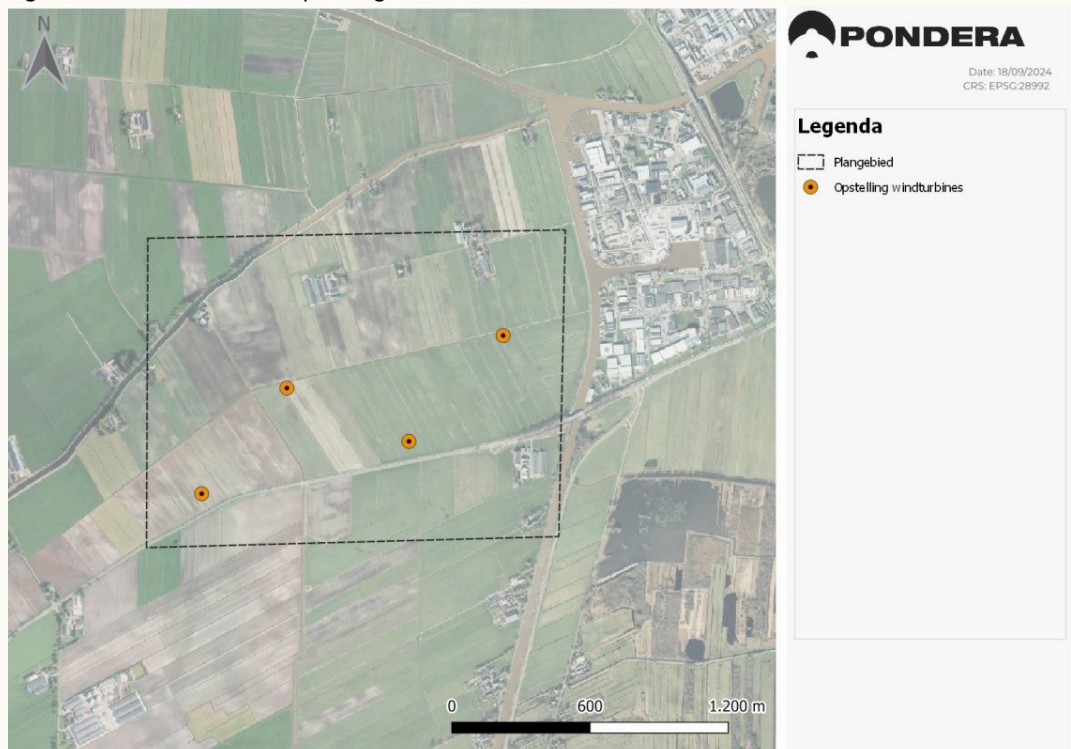
De structuur van het landschap is ook in deze fase belangrijk om tot een geschikte opstelling te komen. Er is besloten om zoveel mogelijk aan te sluiten op de bestaande landschappelijke structuren. Concreet houdt dit in dat er voor een clusteropstelling is gekozen die, in het noorden, parallel loopt aan de N333. Daarmee sluit de clusteropstelling aan op bestaande landschappelijke structuren in het gebied. Hierdoor ontstaat er een 'rustig' een 'leesbare' opstelling. Tevens kan met de hier voorgenoemde inpassing van het windpark, degelijke afstand worden gehouden tot de woongebieden van Steenwijk alsmede van Giethoorn.

6.3 Resulterende opstelling

De ruimtelijke en landschappelijke analyses zijn uitgevoerd om tot een voorbeeldopstelling te kunnen komen die zo goed mogelijk in het landschap past, zie Figuur 6.1. Uit de ruimtelijke analyse is naar voren gekomen dat er geen harde criteria zijn die een opstelling in het gebied hinderen. Door vervolgens diverse landschappelijke aspecten te analyseren kan een voorbeeldopstelling worden geconstrueerd die zo goed mogelijk aansluit bij het landschap.

Er is gekozen om het projectgebied in het zuiden niet te gebruiken voor windturbines. Omdat het zuidelijke gelegen gedeelte van het projectgebied relatief dicht bij Giethoorn wat bekend staat om zijn klassieke dorpsgezichten. De voorgenoemde redenen hebben er tot toe geleid om te kiezen voor een lijnopstelling van 4 windturbines in het noorden van het projectgebied. Vanuit een landschappelijk perspectief gezien leent het projectgebied zich voor een clusteropstelling, deels parallel aan de N333. Uitgaande van een vermogen van 7,2 MW per turbine komt het beoogde vermogen van het windpark dan uit op 28,8 MW. Het noordelijke gebied heeft de voorkeur om mogelijk toekomstige aansluiting op het industrieterrein.

Figuur 6.1 Voorbeeld cluster opstelling van he

windpark bestaande uit 4 windturbines

Figuur 6.2 Visualisatie genomen nabij de Kanaaldijk. Bron: windplanner

Nogmaals wordt hier benadrukt dat de gepresenteerde voorbeeldopstelling puur ter indicatie is en de potentie van het projectgebied benadrukt. Er dient nog een heel traject te worden afgelegd waar diverse onderzoeken moeten worden uitgevoerd om tot een definitieve opstelling te komen en waar ook wensen en aanwijzing vanuit de participatie overwogen kunnen worden. Het volgende hoofdstuk gaat hier verder op in.

7 Participatie

7.1 Procesparticipatie

Vooroverleg met provincie en gemeente

Voordat het participatieproces wordt gestart, wordt een (concept) participatieplan opgesteld en vindt hierover afstemming plaats met provincie en gemeente. Daarnaast vindt overleg plaats met landschapsarchitecten, waterschap en over de randvoorwaarden en visie op de landschappelijke inpassing. Zo wordt het participatieproces met goede voorbereiding opgestart.

Betrokkenheid omwonenden en overleg met de omgeving

Tijdens het ontwikkelproces van het windpark worden belangrijke beslissingen gemaakt, bijvoorbeeld over ontwerpkeuzes en (in een later stadium) de mogelijkheden voor financiële participatie. De omgeving wordt uitgenodigd hierover mee te denken en mee te beslissen. Hierdoor wordt een zo breed mogelijk gedragen windpark met meerwaarde en lokaal eigenaarschap ontwikkeld. Overleg met de omgeving zal op verschillende manieren plaatsvinden, o.a. via:

- Keukentafelgesprekken
- Bijeenkomsten
- Werkgroepen
- Overleg met lokale partijen

Hier gaan we nu wat verder op in.

Keukentafelgesprekken

De initiatiefnemer vindt het belangrijk dat directe omwonenden persoonlijk en als eersten worden ingelicht over het initiatief. Dit geldt voor alle omwonenden in een straal van 1500 meter rondom het projectgebied. Dit omdat de windturbines invloed hebben op hun directe woonomgeving en de initiatiefnemers een nog groter belang hechten aan de belangen van de meest nabije omwonenden terwijl de belangen van andere inwoners ook meegewogen zullen worden. Het is van belang dat wij onszelf introduceren als initiatiefnemer opdat er een helder aanspreekpunt is en het initiatief in een vroeg stadium kenbaar kan worden gemaakt opdat zij zich hierop kunnen voorbereiden. Omwonenden worden tijdens de start van het project uitgenodigd voor een keukentafelgesprek middels een brief.

Bijeenkomsten

De coöperaties organiseren meerdere bijeenkomsten voor belanghebbenden en geïnteresseerden uit de omgeving. Het doel van een bijeenkomst is omwonenden te informeren over het initiatief, input en feedback te verzamelen van hen, en uit te nodigen voor verdere participatie.

Een bijeenkomst kan voor een geselecteerd aantal omwonenden georganiseerd worden, maar kan ook ingezet worden om in gesprek te raken met de brede omgeving. De uitnodiging voor een bijeenkomst wordt afhankelijk van de opzet gecommuniceerd via post of e-mail, of wordt breder gecommuniceerd via een uitnodiging in lokale media. Van de bijeenkomst wordt een verslag gemaakt voor op de projectwebsite en via de nieuwsbrief gedeeld, waartoe omwonenden ook alle worden uitgenodigd om zich op te abonneren

Werkgroepen

Tijdens de bewonersbijeenkomsten wordt input opgehaald over participatie en de landschappelijke, ecologische en maatschappelijke inpassing van het windpark. Deze belangrijke onderwerpen worden samen met de omgeving verder uitgewerkt in één of meerdere werkgroepen. Werkgroepen zijn actief gedurende het hele realisatieproces en mogelijk daarna voor het ontwikkelen en uitvoeren van plannen voor lokale meerwaarde.

Overleg maatschappelijke participatie

Samen met het acceptatiegebied en lokale belangengroepen (scholen, dorpsbelangen, verenigingen etc.) gaat nagedacht worden over de invulling van maatschappelijke participatie. De initiatiefnemers inventariseren de belangen van deze groepen en brainstormen over mogelijke vormen van maatschappelijke participatie. De eventuele inrichting van werkgroepen zal tijdens het proces worden bepaald en is mede afhankelijk van de wensen vanuit de omgeving.

Overleg met lokale partijen

Lokale partijen met maatschappelijke functies zijn belangrijke stakeholders, zoals de natuurverenigingen, dorpsbelangen en energiecoöperaties (zie stakeholderanalyse). Deze partijen worden actief benaderd om mee te praten over het project en waar mogelijk voor het realiseren van lokaal eigendom. De zeven coöperaties zijn vanaf de start initiatiefnemers voor het project en daarmee actief betrokken. De andere stakeholders worden aan het begin van het participatieproces uitgenodigd zodat direct een gelijkwaardige samenwerking ontstaat en we het verdere participatieproces in gezamenlijkheid kunnen organiseren. Zo wordt de Natuur- en Milieufederatie Overijssel (NMF), Staatsbosbeheer, aangevuld met “vereniging van weidevogels” en andere natuurverenigingen betrokken bij het proces.

Terugkoppeling naar de omgeving

Voor vergunningverlening

Vóór het aanvragen van de vergunning koppelt de initiatiefnemer de uitwerking van het plan terug aan de bovengenoemde partijen. Hierdoor is de omgeving goed op de hoogte van de plannen en komen zij later niet voor verrassingen te staan. Het ruimtelijk project, de participatie en het eigendom leggen de coöperaties vast in een omgevingsovereenkomst. Deze wordt gedeeld met alle direct omwonenden en directe belanghebbenden. Het gaat in ieder geval om de volgende aspecten:

- een (meer definitief) participatieplan, waarin de maatregelen voor de maatschappelijke inpassing zijn opgenomen (inclusief wijze van betrokkenheid inwoners en belanghebbenden en afspraken over financiële bijdrage aan maatschappelijke doelen);
- een landschappelijk ontwerp van het windpark, waarin de inpassing van het windpark de maatregelen ter bevordering van o.a. biodiversiteit zijn vertaald;
- een beheerplan, waarin het beheer van het project tijdens de exploitatie is beschreven;
- de garantie dat de installatie na 25 jaar weer wordt opgeruimd met bijbehorende afspraken over verwijderbaarheid, hergebruik van materialen et cetera (gedekt in de business case), hetgeen later met gemeente, omgeving en grondeigenaren dient te worden vastgelegd.

Na vergunningverlening

Na het indienen van de vergunningsaanvraag wordt participatie continue vervolgd. De initiatiefnemers c.q. projectontwikkelaars reiken o.a. via een projectwebsite en nieuwsbrieven voortdurend informatie aan zodat de omgeving geïnformeerd blijft, onder meer over belangrijke momenten zoals terinzagelegging, vergunningsverlening, aanvang bouw windpark et cetera. Bovendien wordt na vergunningsverlening het proces van financiële participatie uitgerold door de samenwerkende coöperaties en gekeken of lokale ondernemers een rol kunnen spelen bij de bouw en het onderhoud van het park.

Ingebruikname windpark

De ontwikkeling van een windpark kan een lang traject worden. Zodra het windpark gerealiseerd is, nodigt de initiatiefnemer de omgeving en de betrokken partijen uit voor de opening en bieden een rondleiding aan.

7.2 Financiële compensatie en participatie

Streven naar 100% lokaal eigendom

De energiecoöperatie streeft er naar 100% eigenaarschap van het windpark op te bouwen. De initiatiefnemer vindt het belangrijk dat alle belanghebbenden (onder wie de inwoners van de woningen binnen een afstand van 10 x de tiphoogte = circa 2-2,5 kilometer), alle leden van de coöperatie en in een later stadium alle inwoners van de gemeente en alle lokale bedrijven de mogelijkheid wordt geboden om financieel te participeren in het windpark.

Dit participeren mogelijk aan de hand van obligaties. Dit houdt in dat leden van alle genoemde doelgroepen lid kunnen worden van een van de coöperaties en daarmee geld kunnen uitlenen aan het project en in ruil daarvoor rente ontvangen over een bepaalde periode. De rentevoet op de obligaties wordt door het bestuur van de gezamenlijke coöperaties vooraf vastgesteld en betaald aan de obligatiehouders op nader vast te stellen tijdstippen. Aan het einde van de looptijd van de obligatie wordt het uitgeleende bedrag terugbetaald aan de obligatiehouders. Op een later tijdstip wordt bepaald of deze obligaties converteerbaar zijn naar aandelen.

Bij dit project hanteert de initiatiefnemer de volgende uitgangspunten:

- Vanaf de start wordt de omgeving bij het project betrokken.
- Grondspectatie gaan de coöperaties tegen door alle grondeigenaren in de omgeving van de turbine te betrekken bij de ontwikkeling van het project. Dus niet alleen die enkele eigenaar die toevallig een turbine op zijn eigendom (grond) kan verwachten. Grondeigenaren krijgen daarbij een vergoeding, waarbij er een verschil zit tussen eigenaren die een turbine op hun grond hebben staan en die op afstand van de molen hun land hebben. Er is dan sprake van 'gesocialiseerde' vergoedingen' in het ontwikkelgebied.
- Het project is en blijft in bezit van de coöperaties. Het project wordt niet verkocht aan een 'externe investeerder'.
- Leden van de coöperatie kunnen tegen een aantrekkelijk rendement in een project investeren.
- De winsten van het project komen daarmee voor een belangrijk deel ten goede aan de regio en dragen bij aan het bevorderen van de leefbaarheid in de regio.
- Zo krijgt de omgeving met de komst van windenergie een inkomstenbron voor een periode van meer dan 15 jaar.
- De algemene ledenvergadering is uiteindelijk op grond van haar statuten beslissingsbevoegd.

Financiële participatie

Hoe ziet de financiële participatie eruit?

- Lid worden van de EC kost eenmalig € 10,-.
- Participaties worden uitgegeven tegen een bedrag van € 250,- per participatie (of een veelvoud daarvan).
- Leden (particulieren en bedrijven) kunnen vervolgens participeren voor een bedrag vanaf € 250,- tot maximaal € 50.000,-.
- De bijzonderheden voor participeren in de gezamenlijke EC's worden later vastgelegd in een informatiememorandum, dat gedeeld zal worden met de AFM.
- De verwachte rente (-uitbetaling) wordt jaarlijks aan het begin van het jaar door de Leden (via ALV), op voorstel van het bestuur, vastgesteld. De definitieve rente wordt eind van het kalenderjaar vastgesteld. Eventueel wordt per fase in het project een verschillend rentepercentage vastgesteld.
Dit omdat geld uitlenen aan het begin van het project (in de risicovolle projectfase) feitelijk rechtvaardigt dat dit geld tegen een hoger rentepercentage wordt uitgeleend.

Volgorde van participatie:

- Per projectfase krijgen deelnemers de mogelijkheid om financieel te participeren. Per fase (periode) wordt ook de rente vastgesteld.
- Omwonenden in de straal van 1500 meter hebben vervolgens het eerste recht op het verkrijgen van participaties.
- Leden van de zeven EC's hebben daarna het recht participaties te verwerven.
- Inwoners van de gemeente Steenwijkerland en bedrijven gevestigd in Steenwijkerland hebben als derde het recht om participaties te verwerven.

Financiële compensatie direct omwonenden

Naast de mogelijkheid dat omwonenden financieel kunnen participeren, overweegt de initiatiefnemer de omwonenden binnen de eerste schil (tot 1500 meter) ook als volgt tegemoet te komen:

- Korting op de energierekening. Met de afnemer van de door het windpark geproduceerde stroom (energieleverancier) proberen we de afspraak te maken dat direct omwonenden die klant worden bij de betreffende afnemer een korting krijgen op hun stroomprijs. Diverse stroomafnemers bieden hierbij ook aan dat omwonenden daarnaast nog tegen een lage prijs kunnen afnemen. Voorbeeld hiervan is leverancier Vrij Op Naam.
- Mocht er een PPA worden afgesloten met een partij die bovengenoemde opties niet biedt, dan bieden we zelf omwonenden aan tegen korting een x aantal zonnepanelen aan te schaffen.

7.3 Conformereren aan omgevingsfonds gedragscode WoL

De Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op land is opgesteld en ondertekend door Nederlandse windenergie branchevereniging NedZero, de provinciale natuur- en milieufederaties, Natuur & Milieu, Greenpeace, Milieudefensie en Ode Decentraal. Kern van de gedragscode is dat de omgeving in een zo vroeg mogelijk stadium bij windprojecten wordt betrokken. In paragraaf 7.1 en 7.2 is beschreven op welke wijze de omgeving betrokken wordt bij de ontwikkeling van het park. De voorgestelde aanpak wordt door de ontwikkelaar in een participatieplan vastgelegd. De projectleider van het project, dan wel een later aan te stellen omgevingsmanager, en de vertegenwoordigers van de lokale energie coöperaties fungeren daarbij als aanspreekpunt voor de omgeving.

Hoewel de initiatiefnemer geen lid is van de branchevereniging wensen zij toch, aan de in de Gedragscode omschreven richtlijnen te voldoen en onder meer een richtbedrag te hanteren van € 0,50 per MWh. Dit bedrag komt ten goede aan de omgeving middels een Omgevingsfonds. De besteding van het bedrag wordt in overleg met betrokken inwoners en organisaties vastgesteld.

8 Afspraken grondeigenaren

De grondeigenaren hebben de intentie vastgelegd om hun grond beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling van het betreffende windpark. Deze intentieverklaring houdt in dat de grondeigenaren bereid zijn hun grond, tegen een nader te bepalen vergoeding, in gebruik te geven voor de realisatie van het project. De exacte voorwaarden, vergoedingen en andere relevante details zullen in een later stadium worden overeengekomen en vastgelegd in een formele overeenkomst die gelijktijdig bij de vergunningsaanvraag aan het bevoegd gezag wordt overlegd. De grondeigenaren en de initiatiefnemer zullen in goed overleg de benodigde stappen ondernemen om de voorwaarden voor de grondoverdracht en het gebruik vast te stellen. Deze intentie vormt geen bindende overeenkomst, maar geeft aan dat de grondeigenaren positief staan tegenover de plannen voor het windpark en zich willen inzetten om bij te dragen aan de duurzame ontwikkeling van de regio.

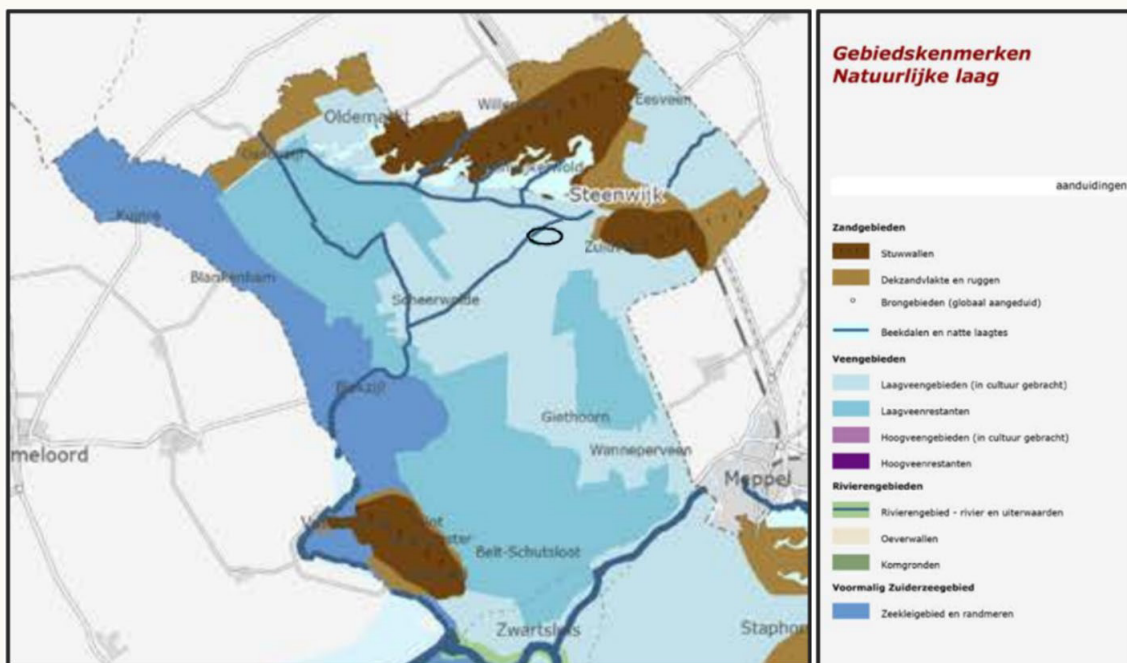
BIJLAGE 1: Landschappelijke analyse

Landschap typologie

Om tot een gedegen landschappelijke inpassing te komen van het windpark worden eerst de vier landschappelijke gebiedskenmerken geanalyseerd door gebruik te maken van de Catalogus Gebiedskenmerken van Overijssel (gepubliceerd op 8 november 2023)¹⁶. Vervolgens worden er diverse landschappelijke aspecten, zoals de structuren van het landschap, geanalyseerd om tot een voorbeeld opstelling te komen die aansluit bij het bestaande landschap.

Natuurlijke laag

Figuur 1.0.1 De natuurlijke laag, bron: Catalogus Gebiedskenmerken Overijssel

In Figuur 1.0.1 is te zien dat het initiatief in het zandgebied 'Laagveengebied (in cultuur gebracht)' ligt. Het gebied bestaat uit laagveenmoerrassen met bos. Het in stand houden van het waterpeil om inklinking van het veen te voorkomen is van belang. Volgens de Catalogus van Overijssel is de sturing om ontwikkelingen in het gebied bij te laten dragen aan het verhogen van het waterpeil om hiermee inklinking en vermindering van het veenpakket te voorkomen.

Geconcludeerd wordt dat het initiatief, een windpark, (afgezien van de bouwfase waarin water gedurende een paar weken weggepompt moet worden) niet leidt tot het verhogen dan wel verlagen van het waterpeil. Het initiatief heeft daarmee geen positief of negatief effect op het waterpeil. Er wordt geadviseerd om een grondige watertoets uit te voeren om inklinking te voorkomen en de ambitie van het gebied tegemoet te komen.

¹⁶ repository.officiële-overheidspublicaties.nl/Datacollecties/2023/dc-2023-4584/1/bijlage/dc-2023-4584.pdf

Laag van agrarische cultuurlandschap

Figuur 1.2 agrarische cultuurlandschap nabij het projectgebied, bron: Catalogus Gebiedskenmerken Overijssel

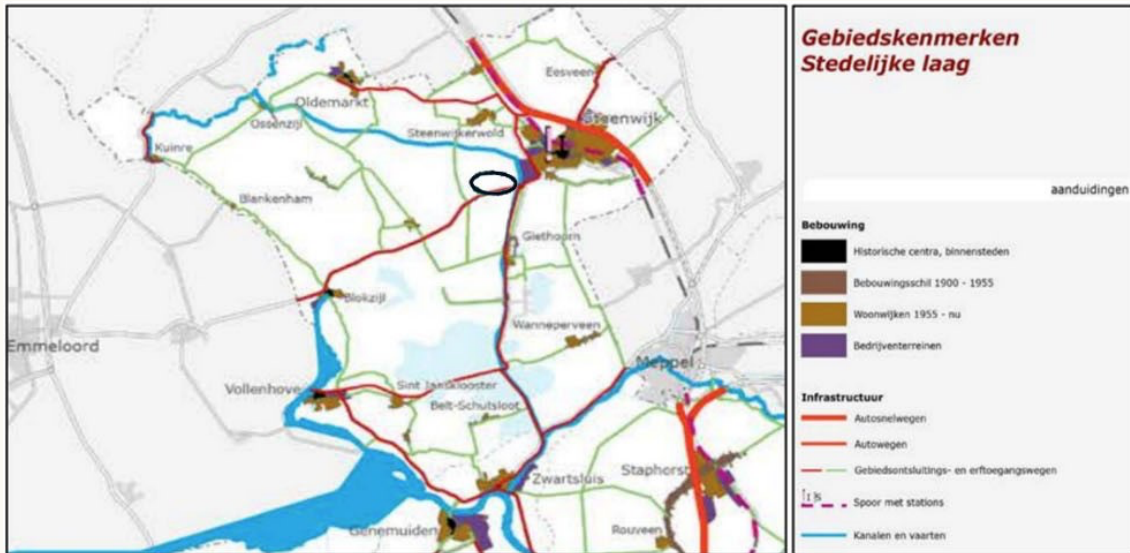

Het initiatief ligt in het Laagveenontginningen gebied. Figuur 1.2 geeft een impressie van het landschappelijke beeld. Het gebied wordt gekenmerkt door zijn open en lage karakter. Het karakteristieke bebouwingspatroon (voorkant aan de openbare weg; achterkant aan het landschap) vormt het vertrekpunt bij herstructurering, verdichting en uitbreiding van de agrarische bebouwing. De oude woningen en boerderijen liggen van oorsprong bijna allemaal langs de grotere grachten en kanalen. Door de latere inpoldering en polderwegen zijn voornamelijk de jongere boerderijen met woningen gelegen binnen het projectgebied. De ambitie is om de cultuurhistorische kwaliteit van het landschap te behouden.

Moderne windturbine passen niet bij het bestaande cultuurhistorische beeld. Het initiatief zal daarom niet bijdragen aan de ambities van het gebied. Door gebruik te maken van bestaande bebouwingsstructuren en verkavelingsrichtingen kan de landschappelijke inpassing van de windturbines, zo ver dat mogelijk is, gerealiseerd worden.

Stedelijke laag

Figuur 1.0.3 de stedelijke laag, bron: Catalogus Gebiedskenmerken Overijssel

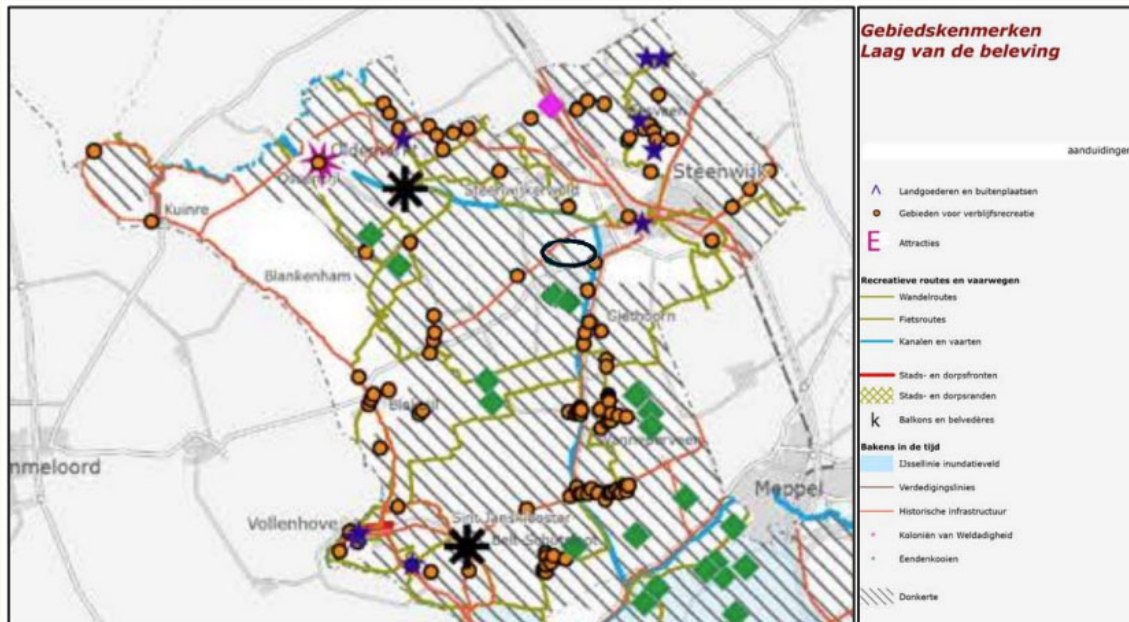

In Figuur 1.0.3 is te zien dat het projectgebied nabij het stedelijk gebied ligt. Op circa 5 km van het projectgebied ligt namelijk Steenwijk. Gezien deze afstand en de stedelijke bebouwing is een windpark in het projectgebied maar beperkt of niet zichtbaar vanaf het centrum van Steenwijk. Het windpark is beperkt zichtbaar vanaf Giethoorn. Ten noorden en ten oosten van het projectgebied liggen Gebiedsontsluitings- en erftoegangswegen, namelijk de N333 en de N334.

Door gebruik te maken van de bestaande structuren van de Gebiedsontsluitings- en erftoegangswegen kan een gedegen landschappelijke inpassing gerealiseerd worden. Het gebied leent zich daarmee voor een cluster opstelling die parallel loopt aan de N333.

Laag van beleving

Figuur 1.0.4 laag van de beleving

Deze laag is het domein van de beleving, betekenis en identiteit. In Figuur 1.0.4 is te zien dat er eendenkooien aanwezig zijn in het projectgebied (groene geruite figuren in bovenstaande kaart). Een eendenkooi is van oorsprong een plek waar in het wild levende eenden werden gevangen voor consumptie. Daarnaast zijn er in Giethoorn verblijfsrecreaties aanwezig. Deze liggen op circa één kilometer afstand van het projectgebied.

Het is niet uitgesloten dat de beleving van deze verblijfsrecreatie gebieden wordt aangetast door het windpark. Voor het overige geldt dat er geen kenmerken zijn die kunnen worden aangetast door het initiatief.

Landschappelijke structuur en inpassing

Naast de gebiedskenmerken die in de Catalogus van Overijssel zijn genoemd, worden ook de volgende landschappelijke aspecten geanalyseerd om zo tot een weloverwogen voorbeeld opstelling te komen.

Landschappelijke functionaliteit

Het aspect landschappelijke functionaliteit richt zich op de relatie tussen het landschap en zijn functionaliteit.

De Polder Giethoorn is beperkt bebouwd. Er wonen vooral agrarisch ondernemers die zowel vee houden als gewassen en riet telen. Dit kenmerkt ook het landschap, namelijk de aanwezigheid van kanalen, uitzichten, vee(n) en groen. Momenteel wordt het overgrote gedeelte van het project gebied gebruikt voor agrarische doeleinden en wordt het gekenmerkt door weide met sloten tussen de agrarische percelen.

Direct ten zuidwesten van het projectgebied ligt Giethoorn wat bekend staat om karakteristieke waterwegen, bruggetjes en punters. Essentieel is dat Giethoorn zijn unieke karakter behoud. De bestemming van de gronden is voornamelijk 'Agrarisch met waarden'.

Aansluiting op Landschappelijke structuur

De structuur van het landschap wordt beschreven aan de hand van de maat, schaal en inrichting, voorkomende verkavelingsrichtingen, begrenzingen en de wateren (sloten) die in het gebied voorkomen alsmede infrastructuur. Naarmate een opstelling beter aansluit bij de bestaande landschappelijke structuur wordt dit positiever ervaren dan wanneer dit niet het geval is. Er ontstaat dan namelijk een opstelling die makkelijk 'leesbaar' is.

Het projectgebied heeft natuurlijke en niet-natuurlijk landschappelijke structuren. De wegen in het rood, in Figuur 1.0.5, kunnen worden gezien als de dominante structuren van het plaatselijke landschap. Tevens bevindt zich een groot gewaterde ten oosten van het projectgebied. Ook loopt er een sloot (blauw gearceerd) en de Smalleweg (rood gearceerd) door het midden van het project gebied. In Figuur 1.0.5 zijn deze dominante structuren van het landschap geïllustreerd. Het betreft de wegen, wateren en dominante verkaveling richting van de polder.

De bovengenoemde breed uitgerekte structuren van het landschap lenen zich voor een cluster opstelling die parallel loopt aan de N333. Hiermee zal de cluster opstelling aansluiten op de bestaande structuren van het landschap en wordt er degelijke afstand behouden tot Steenwijk alsmede Giethoorn, zie **Bijlage 2**.

Figuur 1.0.5 de wegen structuren (rood), de wateren (blauw), de dominante verkaveling structuur (zwart)

Interferentie (van de opstelling) met andere windinitiatieven of hoge elementen

Met landschappelijke interferentie wordt de samenhang (al dan niet positief) met andere elementen in het landschap bedoeld. De beoogde windopstelling kan als het ware 'lijken over te lopen' in andere opstellingen of elementen. Om de opstelling ook op hoger schaalniveau aan te laten sluiten bij het geheel is gekeken naar eventuele windturbines en hoogspanningsleidingen in de omgeving.

Andere windturbines

Op circa 5 km van het projectgebied bevindt zich een individuele windturbine van 0,8 MW met een tiphoogte van circa 80 meter. De individuele windturbine is niet zichtbaar vanaf het projectgebied. Er wordt geconcludeerd dat het landschappelijke beeld van de individuele windturbine en het landschappelijke beeld van het eventuele toekomstige windpark geen invloed op elkaar hebben. Er zijn geen andere windturbines of windparken in de nabije omgeving van het projectgebied. Op het moment van schrijven zijn er geen andere windinitiatieven bekend in de directe omgeving van het projectgebied.

Hoogspanningsleidingen

Er zijn geen hoogspanningsleidingen of andere hoge elementen in de nabije omgeving die kunnen interfereren met het landschappelijke beeld van het windpark.

Herkenbaarheid van de opstelling (als geheel)

Windturbines kunnen een landschap verrommelen wanneer ze te weinig onderlinge samenhang hebben. Voor een goede beleving is het belangrijk dat een eventuele opstelling herkenbaar is als één geheel. Een cluster opstelling van windturbines maakt dit mogelijk. Dit is goed te zien in onderstaande visualisaties (deze visualisaties zijn gebaseerd op de voorbeeld opstelling van vier windturbines). De windturbines staan voldoende dicht bij elkaar (circa 650 meter tussen iedere turbine).

Figuur 1.0.6 visualisatie geconstrueerd vanaf de Kanaaldijk. Bron: windplanner

Figuur 1.0.7 Visualisatie geconstrueerd vanaf de Blokzijlseweg. Bron: windplanner.

Figuur 1.0.8 Visualisatie geconstrueerd vanaf de Blokzijlseweg. Bron: windplanner.

Invloed op de (visuele) rust en openheid

Het landschap overstijgende karakter van moderne (grote) windturbines en de grote zichtbaarheid ervan heeft invloed op de landschapsbeleving. Een heldere en leesbare opstelling levert een rustiger landschapsbeeld op. Daarom moet gewaarborgd worden dat alle windturbines voor onderhavig initiatief de zelfde maatvoering hebben qua rotordiameter, ashoogte (en dus ook tiphoogte).

Zoals eerder benoemd, leent het landschap zich voor een cluster opstelling parallel aan de N333. Hiermee wordt aangesloten op de bestaande structuren van het landschap. Daarnaast dient een cluster opstelling parallel te lopen aan de verkaveling richting, zoals is weergegeven in Figuur 1.0.5. Hiermee wordt visuele rust gecreëerd en wordt gehele landschap “leesbaar”.

Een ander aspect van (visuele) rust is eventuele verstoring door lichtemissie. Windturbines van meer dan 150 meter hoog moeten worden uitgerust met obstakelverlichting. Deze verlichting is nodig om vliegtuigen te waarschuwen. Moderne windturbines zijn tegenwoordig standaard uitgerust met een naderdetectie systeem. Hierdoor hoeft de obstakelverlichting alleen te branden als er daadwerkelijk een vliegtuig nadert. Wanneer er geen vliegtuig in de buurt is, is de verlichting uitgeschakeld.

Figuur 1.0.9 Visualisatie geconstrueerd vanaf de Leiweg. Bron: windplanner.

BIJLAGE 2: 22-0804 Ecologische risicoanalyse zoekgebied windpark Geel

Het bestand "Ecologische risicoanalyse zoekgebied" is als aparte PDF bijgevoegd bij dit rapport.